

Foreløpig nasjonalregnskap for 3. kvartal 2023

Endelig nasjonalregnskap for 2021

© Statistisk sentralbyrå, 2023

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Innhold

1. Konjunkturutviklingen internasjonalt

Publiseres i Økonomiske analyser 2023/4 (8. desember 2023)

2. Konjunkturutviklingen i Norge

Publiseres i Økonomiske analyser 2023/4 (8. desember 2023)

3. Foreløpig nasjonalregnskap for 3. kvartal 2023 3

3.1. Overblikk	3
3.2. Tjenestenæringene	6
3.3. Industri og bergverk	8
3.4. Annen vareproduksjon	8
3.5. Petroleumsvirksomhet.....	9
3.6. Offentlig forvaltning	9
3.7. Arbeidsmarkedet	10
3.8. Husholdningene.....	11
3.9. Eksport og import.....	12
3.10. Revisjoner og basisårsskifte	13

4. Endelig nasjonalregnskap for 2021 16

4.1. Det andre pandemiåret	16
4.2. Norsk økonomi i 2021	18
4.3. Revisjoner i endelig nasjonalregnskap 2021	24
4.4. Kryssløpsanalyse for 2021	27

Bokser

3.1. Utvikling i lønnskostnadsandelene i perioden med høy prisvekst	5
3.2. Indirekte målte bank- og finanstjenester i nasjonalregnskapet.....	7
3.3. Ekstra arbeidsgiveravgift.....	11
4.1. Smitteverntiltak og økonomiske tiltak gjennom koronapandemien	17
4.2. Revisjoner av nasjonalregnskap i Norge og andre land.....	26

Tabeller

3.1. Bruttoproduktpris på utvalgte hovedstørrelser. Indeksert. 2021=100. Sesongjustert ..	4
3.2. Revisjoner i makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert og ujustert. Faste 2021-priser. Prosentvis endring fra foregående periode (sesongjustert) og prosentvis endring fra samme periode året før (ujustert)	14
4.1. Revisjoner i hovedtall for komponenter av bruttonasjonalprodukt. 2021	25
4.2. Kryssløpstabell for nasjonalregnskapet for 2021. Løpende priser. Milliarder kroner ..	28
4.3. Importandeler i sluttforbruket i 2019 og 2021. Løpende priser. Prosent.....	29

Vedleggstabeller

1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2021 priser. Millioner kroner	30
2. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2021-priser. Prosentvis endring fra foregående kvartal	31
3. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. 2021=100	32
4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. Prosentvis endring fra foregående kvartal	32
5. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Måned. Faste 2021-priser. Prosentvis volumendring fra foregående periode	33

Denne teksten er del av Økonomiske analyser 2023/4 (publiseres 8. desember 2023).

Spørsmål om Nasjonalregnskap:

Pål Sletten, pal.sletten@ssb.no, tlf. 99 29 06 84

Magnus Helliesen, magnus.helliesen@ssb.no, tlf. 40 90 26 15

Julian Paulsen Blytt, julian.blytt@ssb.no, tlf. 40 90 26 17

Publisert 23. november 2023

Rettet 6. desember 2023, side 4.

© Statistisk sentralbyrå

Standardtegn i tabellen	Symbol
Oppgave mangler	..
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	0
Foreløpige tall	*

3. Foreløpig nasjonalregnskap for 3. kvartal 2023

Foreløpig nasjonalregnskap for 3. kvartal 2023 viser at bruttonasjonalprodukt (BNP) for Fastlands-Norge vokste 0,1 prosent fra 2. til 3. kvartal 2023, sesong- og kalenderjustert og målt i faste 2021-priser. Innenlandske priser fortsatte å stige gjennom kvartalet. Det førte til at BNP Fastlands-Norge vokste 1,2 prosent, målt i løpende priser.

Det endelige nasjonalregnskapet for året 2021 ble publisert sammen med tallene for 3. kvartal 2023, og omtales i kapittel 4.

3.1. Overblikk

Norsk økonomi er inne i en konjunkturfase der svakere etterspørsel bremser veksten. Høyere priser og stigende renter har trukket inn kjøpekraft fra husholdningene gjennom 2022 og 2023, og dempet utviklingen i husholdningenes konsum. Boliginvesteringene har falt markert. I motsatt retning trekker økende aktivitet knyttet til oljeinvesteringer. Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at BNP Fastlands-Norge har vokst svært lite så langt i år, og veksten i sysselsettingen har nesten stoppet opp, se figur 3.1 og 3.2.

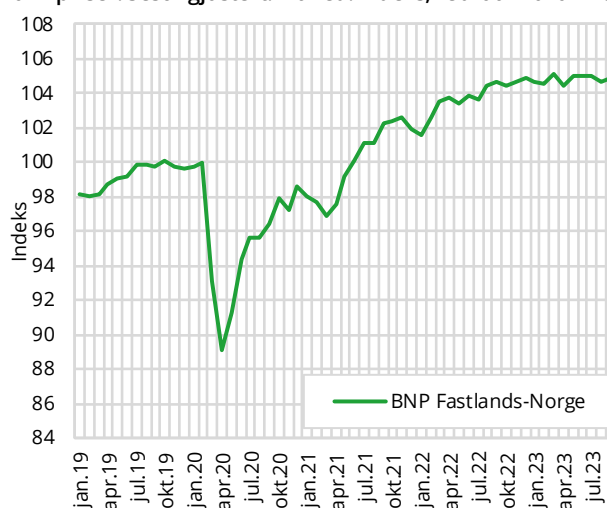
Til publiseringen av foreløpige tall for 3. kvartal er basisåret for beregningene endret fra 2020 til 2021. Det forårsaker revisjoner i nasjonalregnskaps foreløpige måneds- og kvartalstall, se avsnitt 3.10. Hovedbildet for utviklingen i norsk økonomi er lite endret fra tidligere publiseringer, men prisveksten og lønnsomheten i næringslivet gjennom 2022 og 2023 er noe oppjustert

Enkelte spesielle forhold påvirket norsk økonomi i 3. kvartal. Det var ekstremvær i august og høy nedbør generelt i kvartalet. Selv om uværet forårsaket store ødeleggelse i deler av landet, hadde det mindre effekt på norsk økonomi samlet sett.¹ Den store nedbørsmengden rammet imidlertid særlig aktiviteten i jordbruket. Samtidig bidro det til høy vannkraftproduksjon. Holdes den uvanlige utviklingen i jordbruks- og elektrisitetsnæringene utenom, ville det vært en nedgang på 0,1 prosent i BNP Fastlands-Norge i 3. kvartal.

Prisstigningen har vært uvanlig høy de siste to årene, men veksten har avtatt noe gjennom 2023. Prisene på innenlandsk sluttanvendelse, som omfatter både konsum og investeringer i hushold-

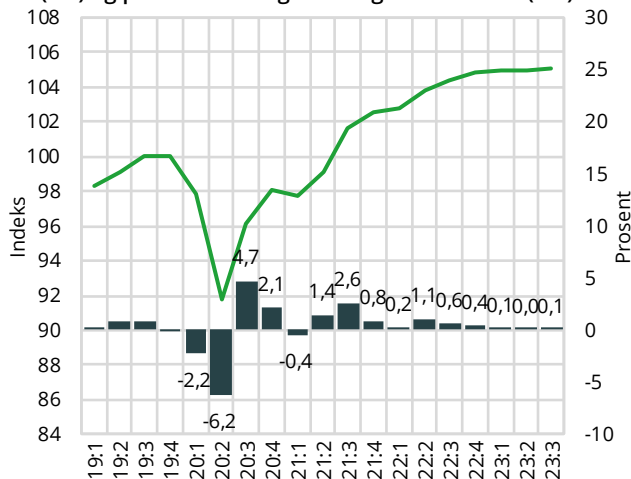
ninger, næringsliv og offentlig forvaltning, var i 3. kvartal 5,3 prosent høyere enn i samme kvartal i fjor. Det er fortsatt høy prisvekst, men det er den laveste firekvartalersveksten siden 2. kvartal 2022.

Figur 3.1. Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge. Faste 2021-priser. Sesongjustert. Måned. Indeks, februar 2020 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

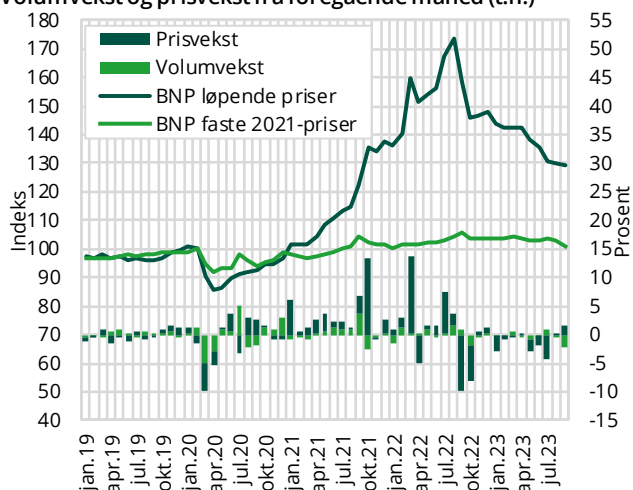
Figur 3.2. Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge. Faste 2021-priser. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosent endring fra foregående kvartal (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

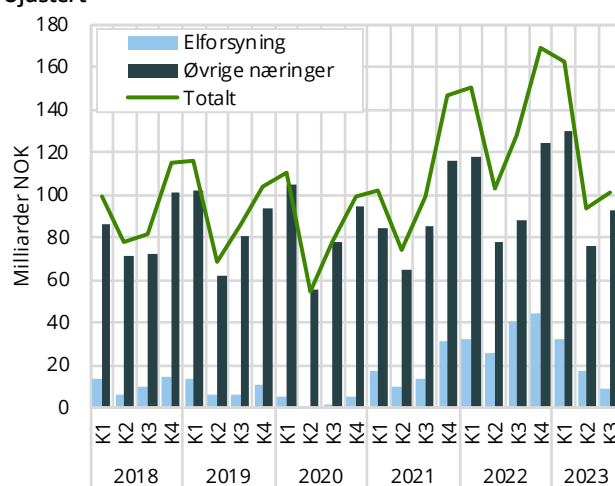
¹ For mer om hvordan ekstremvær påvirker økonomien, se [artikelen Slik påvirker uvær som «Hans» Nasjonalregnskapet](#).

Figur 3.3. Bruttonasjonalprodukt totalt. Faste og løpende priser. Sesongjustert. Måned. Februar 2020 = 100 (t.v.)
Volumvekst og prisvekst fra foregående måned (t.h.)

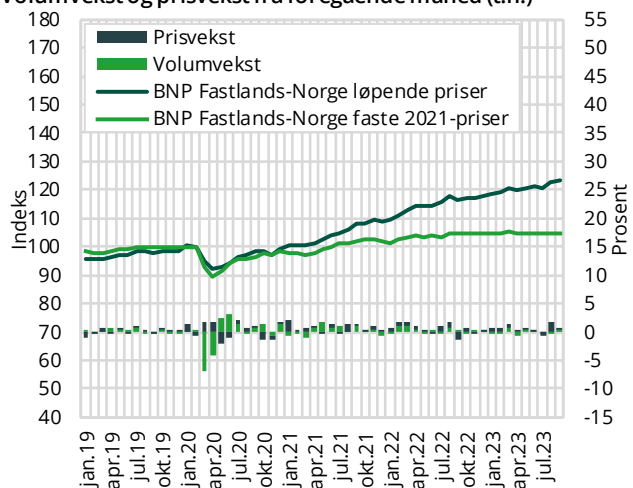
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.5 Driftsresultat i næringslivet utenom finans, jordbruk og petroleumsvirksomheten. Milliarder kroner. Kvartal. Ujustert

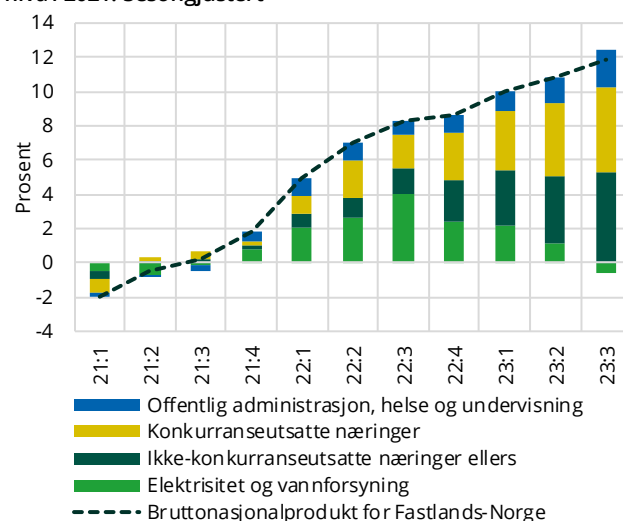
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.4. Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge. Faste og løpende priser. Sesongjustert. Måned. Februar 2020 = 100 (t.v.)
Volumvekst og prisvekst fra foregående måned (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.6. Prisvekst (prosent) og bidrag til prisvekst (prosentpoeng) for BNP Fastlands-Norge sammenliknet med nivå i 2021. Sesongjustert

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.1. Bruttoproduktpris på utvalgte hovedstørrelser. Indeksert. 2021=100. År (Ujustert) og kvartal (sesongjustert)

	2021	2022	2023:1	2023:2	2023:3
BNP Fastlands-Norge	100	107,2	110,0	110,9	111,9
Elektrisitet og vannforsyning	100	160,8	146,5	124,6	88,3
Ikke-konkurranseutsatte næringer ellers	100	102,9	106,5	108,0	111,0
Konkurranseutsatte næringer	100	111,0	119,1	123,0	126,8
Offentlig administrasjon, helse og undervisning	100	103,6	104,2	105,6	108,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Oppdatert 6. desember 2023.

Drivkreftene bak prisveksten har endret seg. I 2021 og 2022 var de viktigste årsakene sterk vekst i priser på internasjonale markeder, spesielt energi-varer. Bruttoproduktdeflatoren² for Fastlands-Norge ble trukket opp av kraftforsyning og konkurranseutsatte næringer³, som er avhengige av priser satt på verdensmarkedet.

² Bruttoproduktdeflatoren er det bredeste målet på prisstigningen i norsk økonomi, og måler prisveksten på bruttoproduktet (produksjonen fratrukket produktinnsats). Noe av produksjonen i Norge går til eksport, og bruttoproduktdeflatoren omfatter således også prisvekst som faller på utenlandske kjøpere av norsk produksjon.

³ Se Sagelvmø, Slettebø og Strøm (2023) «Konkurranseutsatte næringer i Norge» for en detaljert gjennomgang av norsk konkurranseutsatt sektor.

Boks 3.1. Utvikling i lønnskostnadsandelene i perioden med høy prisvekst

Faktorinntekten, enten det gjelder en bedrift, næring eller land, er den samlede inntekten som tilfaller lønnsstakere og kapitaleierne til fordeling. Den defineres i nasjonalregnskapet som bruttoprodukt minus verdien av kapitalslit, produksjons-skatte og næringsspesifikke avgifter, mens næringsspesifikke subsidier legges til. Den delen av faktorinntekten som tilfaller lønnsstakerne er lønnskostnadene, mens delen som tilfaller kapitaleierne er driftsresultatet. Driftsresultatet kan tolkes som avkastning på investert realkapital. Lønnskostnadene beregnes direkte, og når de trekkes fra beregnet faktorinntekt framkommer driftsresultatet som residual. For eiere i personlige selskaper, deriblant selvstendig næringsdrivende, er det vanskelig å skille mellom lønnsinntekt og driftsresultat. I nasjonalregnskapet klassifiseres næringsinntekt i sin helhet som driftsresultat.

Lønnskostnadsandelen er definert som den andelen lønnskostnader utgjør av faktorinntekten. Den resterende andelen er den som tilfaller kapitaleierne i form av driftsresultat. Lønnsdannelsen i Norge er koordinert. Konkurransetsatt næringsliv (frontfaget) forhandler først, og utfallet danner en norm for lønnsveksten i forhandlingsområdene som følger etter. Hovedkursteorien beskriver dette som en langsiktig sammenheng mellom lønns- og prisutviklingen i konkurranseutsatt sektor og i skjermet sektor. Lønnskostnadsandelen er en sentral indikator for utvikling i lønnsomhet og fordeling av verdiskapingen.

Hovedkursteorien tilsier at lønnskostnadsandelen i konkurranseutsatt sektor over tid vil ligge på et normalnivå (hovedkursen), men på kort sikt svinger lønnskostnadsandelen med konjunktursyklusene. Siden skjermede næringer konkurrerer om den samme arbeidskraften som konkurranseutsatte, må lønnsveksten her over tid være lik som i konkurranseutsatt sektor. Siden kapital kan flyttes mellom sektorene, vil også lønnskostnadsandelen i skjermet sektor over tid følge et normalnivå.

Lønnskostnadsandelene i norsk økonomi beregnes vanligvis bare på årsbasis. Tall for de to siste årene er alltid foreløpige, og bygger på indikatorbaserte beregninger. De foreløpige tallene er usikre og vil bli revidert. I detaljerte næringer kan revisjonene være store. Det foreligger underlagsmateriale i nasjonalregnskapet som gjør det mulig å beregne foreløpige, kvartalsvise lønnskostnadsandeler. Disse tallene publiserer

nasjonalregnskapet vanligvis ikke, siden de er enda mer usikre enn foreløpige årstall, og de må tolkes med varsomhet.

Med forbehold om at tallene er foreløpige og usikre, er glidende snitt av beregnede kvartalstall for lønnskostnadsandelene i industrien og de fleste fastlandsnæringer vist i figur 1. Disse tyder på at lønnskostnadsandelene de siste to årene har beveget seg vekk fra sitt normale leie.

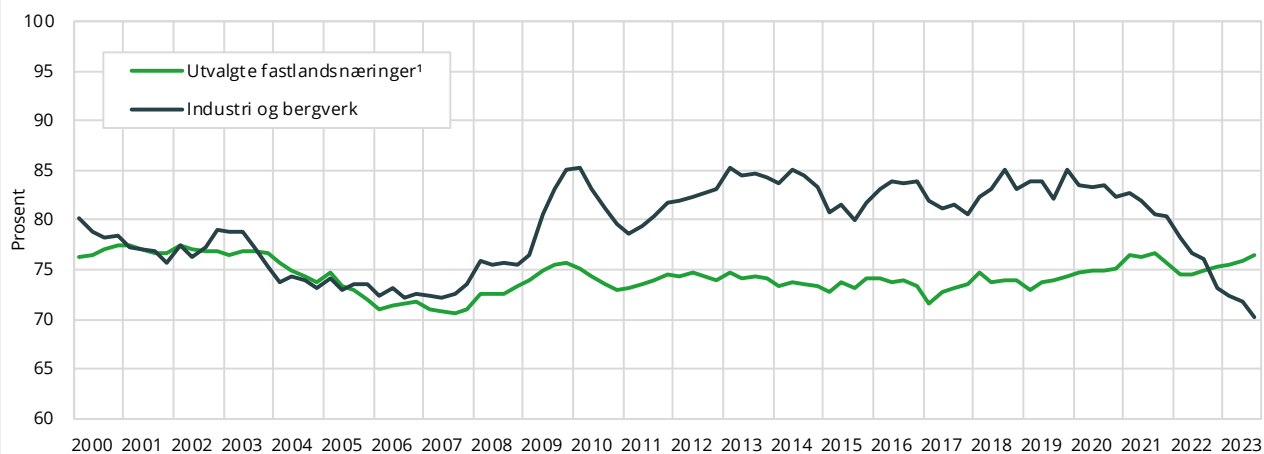
Lønnskostnadsandelen har falt betydelig i industrien, og ligger godt under et vanlig langsiktig nivå. Dette bør sees i sammenheng med de høye salgsprisene på eksportrettede industrivarer i etterkant av koronapandemien og krigsutbruddet i Ukraina, i tillegg til kronesvekkelsen i år. Den svake kronen gir økte priser for eksportrettet industri og den styrker konkurranseevnen til hjemmekonkurrerende industri.

Lønnskostnadsandelen i skjermet sektor har samtidig økt. Det bør sees i sammenheng med at produksjonsprisene i skjermede næringer ikke har vokst så mye sammenlignet med produktinnsatsprisene, og at utviklingen i prisene ikke har kunnet kompensere for lønnsvekst og utvikling i arbeidsproduktivitet, se figur 3.6 og tabell 3.1.

En vil vanligvis vente at andelen gradvis vender tilbake til normale nivåer. Det kan skje på ulike måter. Styrket kronkurs, lavere verdensmarkedspriser eller høyere lønnsnivå kan redusere lønnsomheten i industrien. Lavere produksjonskostnader kan på sin side øke lønnsomheten i skjermet sektor; nedgangen i strømprisen den siste tiden bidrar til dette. Produktiviteten kan også øke.

For skjermet sektor er det ellers to muligheter: Svakere lønnsvekst eller høyere priser på produksjonen. Så langt i 2023 ser prisstigningen i skjermede næringer ut til å ha tiltatt. I 3. kvartal vokste bruttoproduktprisen i markedsrettede, ikke-konkurranseutsatte næringer 2,7 prosent. Det er den høyeste kvartalsvise prisstigningen vi har sett de siste to årene. Det kan bety at skjermede næringer har klart å øke sine marginer for å dekke kostnadsveksten som økte produktinnsatspriser og lønnskostnader har medført. Det vil i sin tur velte over i økte priser for husholdningene. De foreløpige tallene i figur 1 antyder likevel at lønnsomheten i skjermet sektor fortsatt må øke for at lønnskostnadsandelen skal komme tilbake på normale nivåer.

Figur 1. Lønnskostnadsandeler i utvalgte fastlandsnæringer og industri og bergverk. Kvartal. 2000-2023. 4 kvartals glidende snitt

¹Ekskludert jord- og skogbruk, industri og bergverk, kraftforsyning, finans- og forsikringstjenester, eiendomsdrift, boligjenester og offentlig forvaltning

Så langt i år har imidlertid prisene på petroleumsprodukter og elektrisitet vært fallende. Den høye kraftproduksjonen i 3. kvartal har bidratt til denne utviklingen. Sammenlignet med toppnivået for ett år siden, er prisindeksen på energivarer mer enn halvert. Også prisveksten på import av tradisjonelle varer har avtatt markert, og var i 3. kvartal bare 0,3 prosent høyere enn samme kvartal i fjor. Dette bidrar til å dempe prisene på ulike innenlandske sluttanvendelser.

Bruttoproduktdeflatoren for Fastlands-Norge stiger imidlertid fortsatt raskt, med 0,9 prosent fra 2. til 3. kvartal. Med det var den 11,9 prosent høyere enn snittet i 2021. Bidraget til prisstigningen siden 2021 fra konkurranseutsatte næringer er nå spesielt stort, særlig sett i forhold til disse næringenes andel av bruttoproduktet i Fastlands-Norge. Men bidraget fra skjermet sektor har også økt betydelig, og det var vesentlig høyere i 3. kvartal enn det har vært tidligere. For kraftforsyning var derimot bidraget negativt, se figur 3.6 og tabell 3.1.

Kvartalsvise tall for driftsresultat er usikre, men de tyder på at lønnsomheten har holdt seg oppe i næringslivet utenom kraftforsyning, se figur 3.5. Driftsresultatene er revidert noe opp i endelig nasjonalregnskap for 2021. Også de foreløpige tallene for 2022 og 2023 er høyere enn ved sist publisering.

De foreløpige kvartalstallene tyder imidlertid på visse forskjeller mellom ulike deler av økonomien. Mens driftsresultatene i konkurranseutsatt sektor har økt, har utviklingen vært svakere for skjermet sektor utenom finansnæringen mv. Siden lønnsdannelsen er samordnet har lønnsveksten i sektorene vært noenlunde lik, og konsekvensen er at lønnskostnadsandelene i de to sektorene beveger seg hver sin vei: Andelen av faktorinntekten som tilfaller eierne øker mye i konkurranseutsatt sektor, og faller litt i skjermet sektor. En vil vente at disse andelenene gradvis vender tilbake til sitt normale leie. Det kan skje gjennom ulike mekanismer, se boks 3.1.

3.2. Tjenestenæringene

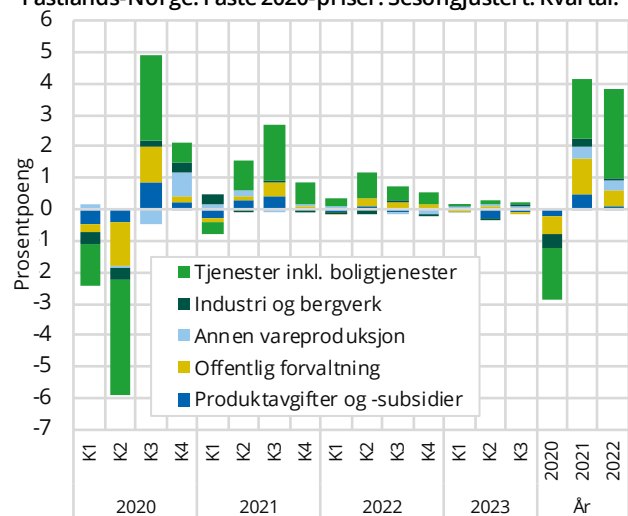
Bruttoproduktet i tjenestenæringene inkludert boligjenester⁴ vokste 0,1 prosent. Aktiviteten økte i de fleste tjenestenæringene i kvartalet, men det var nedgang i varehandelen og forretningsmessig tjenesteyting.

Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting var tjenestenæringen som trakk BNP Fastlands-Norge mest opp i kvartalet. I tillegg vokste volumet i informasjon- og kommunikasjonstjenester, og finans- og forsikringsvirksomheten.

En nedgang i varehandelen dempet veksten i BNP Fastlands-Norge i 3. kvartal. Husholdningenes etterspørsel etter butikkvarer har utviklet seg svakt så langt i 2023, ettersom husholdningenes budsjetter har blitt strammere. Nedgangen i 3. kvartal skyldtes imidlertid særlig et fall i august. Det kan ha en sammenheng med at uværet «Hans» skadet varelagre og førte til at butikker måtte holde stengt i deler av landet. Aktiviteten i varehandelsnæringen tok seg noe opp igjen måneden etter.

Bruttoproduktet i forretningsmessig tjenesteyting gikk også ned i 3. kvartal. Nedgangen skyldtes hovedsakelig redusert aktivitet innen arbeidskrafttjenester. Det henger sammen med at nye regler som begrenser bruk av innleid arbeidskraft

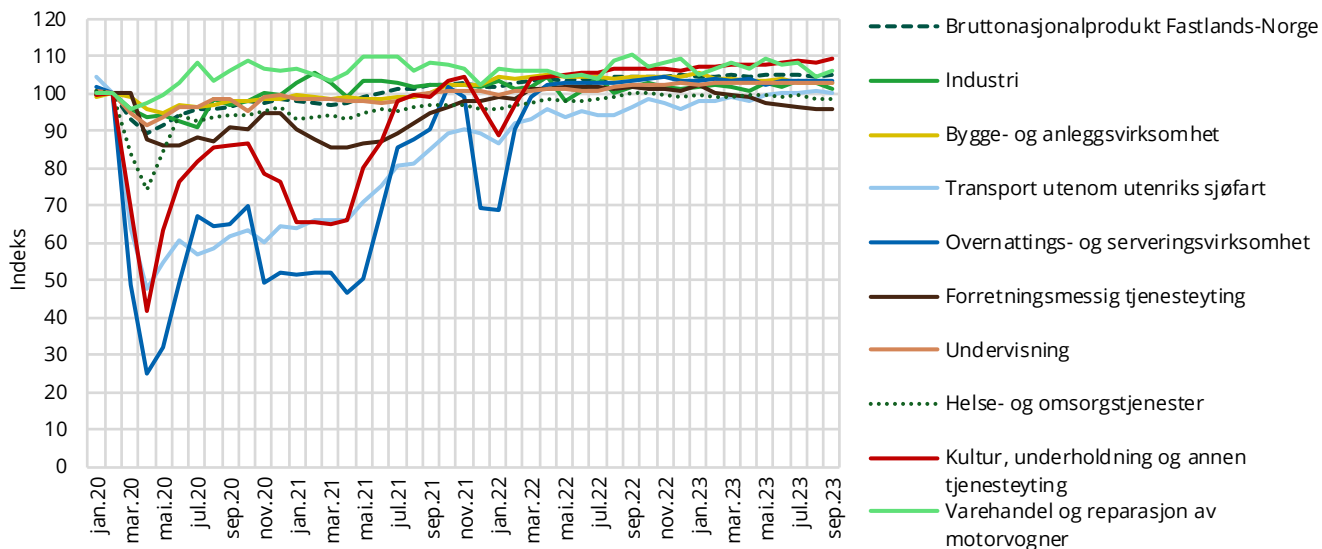
Figur 3.7. Prosentpoengs bidrag til utviklingen i BNP Fastlands-Norge. Faste 2020-priser. Sesongjustert. Kvartal.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

⁴Tjenester inkludert boligjenester er et næringsaggregat som omfatter all markedsrettet og ideell tjenesteyting i Fastlands-Norge.

Figur 3.8. Bruttoprodukt i utvalgte næringer. Faste 2021-priser. Sesongjustert. Måned. Indeks, februar 2020 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Boks 3.2. Indirekte målte bank- og finanstjenester i nasjonalregnskapet

Etter de siste to årenes hevinger av styringsrenten har rentene på innskudd og utlån økt til det høyeste nivået siden finanskrisen. Bankene øker ofte rentene på utlån raskere enn rentene på innskudd, og i 2023 har det ført til rekordinntjening. Det slår også ut i sterk vekst i bruttoproduktet i finansnæringen, slik det måles i nasjonalregnskapet.

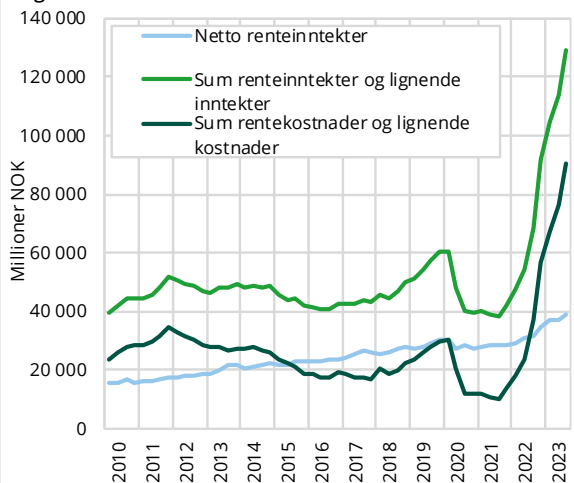
Finansielle foretak produserer varer og tjenester de ikke tar direkte betalt for gjennom gebyrer, honorarer eller provisjon. Bankene skaffer seg inntekter ved rentemarginer, altså at de har lavere rente på innskudd enn på utlån. Siden det er administrasjon og ressursbruk knyttet til disse indirekte betalte bank- og finanstjenestene, regnes de som produksjon i finansinstitusjonene etter nasjonalregnskapets definisjoner, omtalt som FISIM (Financial Intermediation Services Indirectly Measured). FISIM produseres av norske banker, og importeres i tillegg gjennom grensekryssende lån og innskudd. For siste årlige regnskapsår, 2021, er verdien av FISIM produsert av norske banker beregnet til 118 milliarder kroner, tilsvarende om lag 3,6 prosent av BNP for Fastlands-Norge.

FISIM er en implisitt avgift betalt ved rentemarginer. Verdien av FISIM beregnes som summen av utlånsmarginen ganget med den gjennomsnittlige lånebeholdningen pluss inn-

skuddsmarginen ganget med den gjennomsnittlige innskuddsbeholdningen. Referanserenten for FISIM produsert av norske finansielle foretak er den 3-måneders fastsatte NIBOR interbankrenten, som reflekterer renten på usikrede lån mellom banker i norske kroner. I nasjonalregnskapets tall utgjør FISIM en betydelig andel av finansielle foretak sin produksjon, og økt rentemargin regnes som økt inntjening på denne produksjonen. En økning i rentemargin vil derfor, alt annet likt, gi økt FISIM-produksjon, målt i løpende priser.

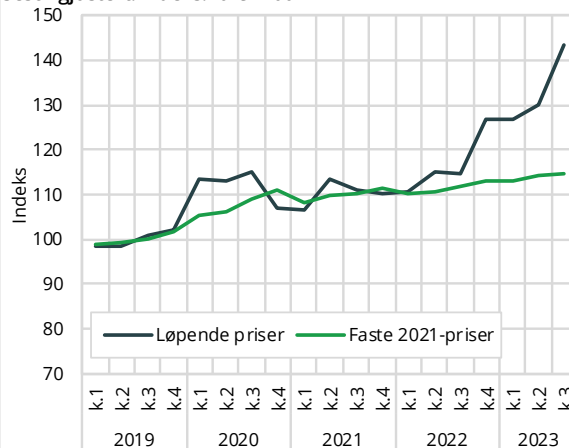
Renteinntektene har vokst mye de siste to årene, ifølge Statistisk sentralbyrås statistikk [Banker og kredittforetak](#). Sammenlignet med snittet i 2019 var de finansielle foretakenes renteinntekter om lag 130 prosent høyere i 3. kvartal 2023. Rentekostnadene var i overkant av 230 prosent høyere og netto renteinntekten har økt 35 prosent. I samme periode viser foreløpige nasjonalregnskapstall at bruttoproduktet i næringen finansierings- og forsikringsvirksomhet har vokst over 40 prosent, målt i løpende priser. Til sammenligning har bruttoproduktet kun vokst om lag 15 prosent målt i faste priser. Prisstigningen på bruttoproduktet skyldes i hovedsak økte rentemarginer i bankvirksomheten, altså økt pris på FISIM-produksjonen.

Figur 1. Bankenes netto renteinntekter

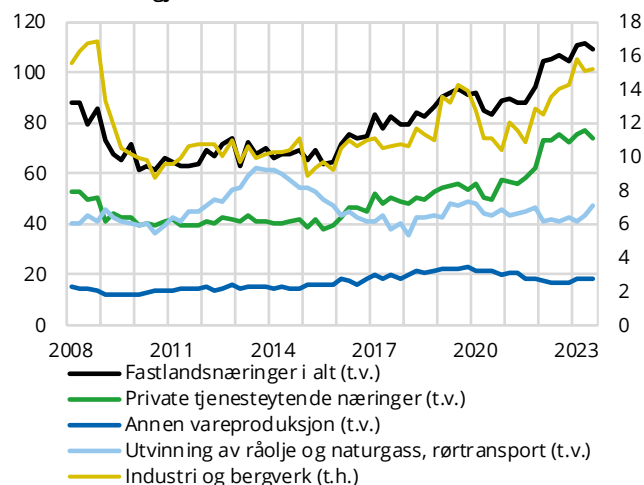
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2. Bruttoprodukt i finansierings- og forsikringsvirksomhet. Løpende og faste 2021-priser. Sesongjustert. Indeks.2019=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.9. Investeringer i fastlandsnæringer og petroleumsvirksomhet. Faste 2021-priser. Sesongjustert. Kvartal. Sesongjustert. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

fra bemanningsbyråer ble innført 1. april i år, og trådte i full kraft fra 1. juli.⁵

Prisene blant tjenestenæringene, målt ved bruttoproduktdeflatoren for tjenester inkludert bolig-tjenester, vokste 2,7 prosent. Den høye prisveksten i bruttoproduktet til tjenesteyterne skyldtes både økte salgspriser og reduserte strømkostnader. Prisstigningen var bredt basert, med bidrag fra blant annet transport, overnatting og servering og IKT, men finans- og forsikringstjenester, herunder bankvirksomhet, trakk mest opp. For en nærmere beskrivelse av utviklingen i finans- og forsikringsnæringen den siste tiden, se boks 3.2.

Foreløpige tall for bruttoinvesteringene i tjenestenæringene viser en samlet nedgang på 3,4 prosent i 3. kvartal. Utviklingen i tjenesteinvesteringene har vært svak så langt i år, men investeringsnivået er likevel høyt etter å ha økt kraftig i fjor. Investeringene i varehandelen gikk opp 6,3 prosent i 3. kvartal, og dempet dermed den samlede nedgangen. For tjenestenæringene utenom varehandelen er kildegrunlaget for å beregne foreløpige tall for investeringer svakt. Tallene må derfor betraktes som usikre.

⁵ De nye reglene innebærer blant annet at adgangen til å innleie fra bemanningsforetak «når arbeidet er av midlertidig karakter» er opphevet, med enkelte unntak for helsepersonell og rådgivings- og konsulenttjenester. I tillegg er det innført forbud mot innleie fra bemanningsforetak til byggearbeid i Oslo, Viken og tidligere Vestfold. Reglene gjelder fra 1. april for nye avtaler. For mange avtaler inngått før 1. april trådte de nye reglene i kraft fra 1. juli.

3.3. Industri og bergverk

Bruttoproduktet i industri og bergverksdrift vokste 0,4 prosent i 3. kvartal, målt i faste priser.

Samlet sett har det vært en svak utvikling i industrien det siste halvåret, men bildet er sammensatt. Aktiviteten har økt blant industrinæringene som leverer varer til oljenæringen. Oppgangen fortsatte i 3. kvartal, spesielt innen bygging av oljeplattformer og moduler. I [konjunkturbarometeret for industri og bergverk](#) melder industriledere blant oljeleverandørene om økende oppdragsmengde. Det kan sees i sammenheng med de mange feltutbyggingsprosjektene på norsk sokkel som ble vedtatt sent i fjor.

I tillegg vokste volumet i næringsmiddelindustrien betydelig i 3. kvartal, etter å ha utviklet seg negativt nær sammenhengende hvert kvartal siden midten av 2021.

Blant eksportrettede industrinæringer var det en bred nedgang i 3. kvartal. Det største negative bidraget kom fra oljeraffinering, kjemisk og farmasøytisk industri. Delvis skyldtes det flere tilfeller av driftsstans i viktige foretak i næringen. Isolert sett bidrar den svake kronen til å styrke konkurransevnen til eksportrettet industri, og ifølge foreløpige tall er lønnsomheten deres høy. I konjunkturbarometeret melder likevel eksportrettede industribedrifter om svak etterspørsel fra markedene de selger varene i.

Prisene på flere industriprodukter vokste i 3. kvartal. I tillegg falt industrinæringenes strømkostnader. Sesongjustert førte det til at verdien av bruttoproduktet i industri og bergverk vokste 3,4 prosent. Prisstigning på blant annet næringsmidler inkludert bearbeiding av fisk og metallvarer trakk opp.

Bruttoinvesteringene i industri og bergverk vokste 0,7 prosent. Veksten skyldtes hovedsakelig økte investeringer i næringsmiddelindustrien. Så langt i år har investeringene i industri og bergverk vært høyere enn i fjor, drevet av store enkeltprosjekter.

3.4. Annen vareproduksjon

Samlet sett vokste bruttoproduktet i annen vareproduksjon⁶ 1,0 prosent i 3. kvartal. I tillegg til ekstremværet «Hans» i august, var det også mye

⁶ Næringsaggregatet annen vareproduksjon omfatter primærnæringene, elektrisk kraft og bygge- og anleggsvirksomheten.

nedbør i juli og september. Det påvirket utviklingen i kraftnæringene og jordbruket betydelig. Målt i løpende priser var det likevel en nedgang i bruttoproduktet på 7,8 prosent, som følge av et kraftig prisfall på elektrisitet.

I jord- og skogbruket falt bruttoproduktet kraftig i 3. kvartal, hvor jordbruket trakk mest ned. Dette skyldtes tørke i starten av sommeren, etterfulgt av store mengder nedbør som gikk utover avlingene. Volumet vokste samtidig noe i fiske, fangst og akvakultur.

Den store nedbørsmengden i 3. kvartal førte til rekordhøy magasinfylling og kraftproduksjon i Sør-Norge for årstiden. I de øvrige prisområdene var det også økt magasinfylling. Brutttoproduktet i elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyningen vokste hele 7,4 prosent i 3. kvartal. Det trakk opp BNP Fastlands-Norge i underkant av 0,3 prosentpoeng. Strømproduksjonen var på 35,2 TWh, som er omtrent 6 TWh høyere enn på samme tid i fjor.

Kraftprisene i Norden og Nord-Europa var lavere enn i både forrige kvartal og samme kvartal i fjor. I Norge har strømprisen falt hvert kvartal hittil i 2023. Den høye kraftproduksjonen i 3. kvartal bidro til at strømprisen gikk ned hele 51,6 prosent fra kvartalet før. Kraftforbruket i Norge var likevel om lag 1,5 prosent lavere enn i samme kvartal i fjor, blant annet som følge av lavere forbruk i industrien. Det var nettoeksport av strøm hver uke i 3. kvartal, og totalt var nettoeksporten 2 TWh mer enn i fjor.

Brutttoproduktet i bygge- og anleggsvirksomheten gikk ned 0,6 prosent i 3. kvartal og er nå 1 prosent lavere enn for et år siden. Det er utfordrende tider for bygge- og anleggsvirksomheten. Kostnadene i næringen er høye, og renteøkningene har redusert boligetterspørselen. Husholdningenes boliginvesteringer falt kraftig i 3. kvartal, se avsnitt 3.8. [Statistisk sentralbyrås byggekostnadsindeks](#) viser at kostnader til både byggematerialer og arbeidskraft vokste 0,5 prosent fra 2. til 3. kvartal. Tall fra [Statistisk sentralbyrås byggearealstatistikk](#) viser at antallet igangsettingstillatelser for nye boliger så langt i år har vært på sitt laveste siden 2010. I 3. kvartal var de 17,3 prosent lavere enn for et år siden.

Bruttoinvesteringene i fast realkapital innen annen vareproduksjon gikk ned 0,6 prosent i 3. kvartal.

Foreløpige tall viser reduserte investeringer i bygge- og anlegg, og vekst i fiske og akvakultur. Kildegrunnlaget for beregning av investeringene i disse næringene er imidlertid svakt og tallene må regnes som usikre. I elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyningen vokste investeringene 1,1 prosent.

3.5. Petroleumsvirksomhet

Brutttoproduktet innen utvinning av råolje og naturgass, inkludert tjenester, gikk ned 2,4 prosent i 3. kvartal. Det trakk ned samlet BNP 0,5 prosentpoeng. Det har vært utført vedlikehold av gassinfrastrukturen i Nordsjøen i sommer og i september. Derfor var utvinningen av naturgass noe lavere gjennom 3. kvartal enn i begynnelsen av året. Totalt utvinningsvolum på sokkelen var omtrent 54 millioner standard kubikkmeter (Sm³) oljeekvivalenter i 3. kvartal, mot 55 millioner Sm³ kvartalet før. I 3. kvartal i fjor var volumet om lag 59 millioner Sm³.

Oljeprisen steg gjennom 3. kvartal, fra 75 USD per fat i starten av juli, til 86 USD per fat ved utgangen av september. En streik blant LNG-arbeidere i Australia førte til at gassprisen steg i august, for så å gå noe ned igjen i september. Sammenlignet med nivået i samme kvartal i 2022, som var toppunktet for prisen på naturgass, har verdien av bruttoproduktet i utvinningsnæringen blitt redusert til en tredel i 3. kvartal i år. Brutttoproduktet i løpende priser var på sitt laveste nivå siden 2021.

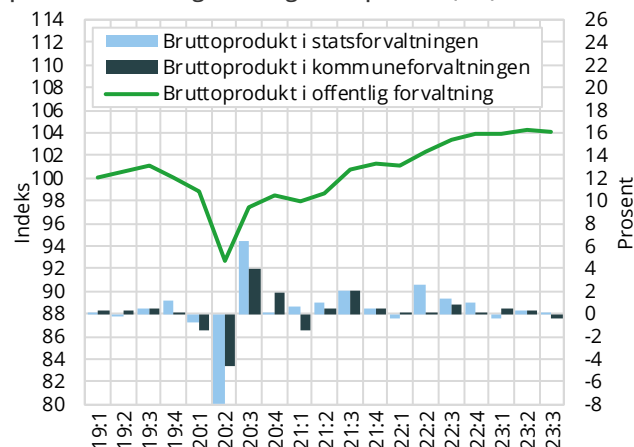
Investeringsvolumet innen utvinning av råolje og naturgass, inkludert tjenester, steg 9,1 prosent. Det var særlig stor investeringsvekst innen oljeutvinningsplattformer, borerigger og moduler. Dette kan sees i sammenheng med de mange planene for utbygging og drift (PUD-er) som ble levert sent i 2022. Det var særlig gunstige vilkår for investeringer i feltutbygging på dette tidspunktet, som følge av oljeskattepakken som Stortinget vedtok i juni 2020.

3.6. Offentlig forvaltning

Produksjon

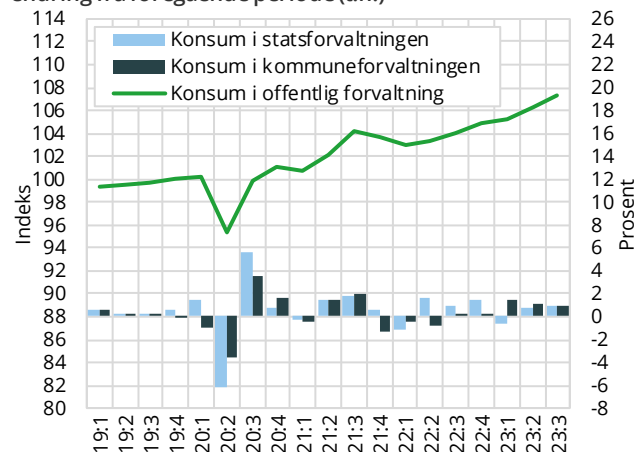
Brutttoproduktet i offentlig forvaltning gikk ned 0,2 prosent i 3. kvartal, målt i faste priser. Aktiviteten vokste svakt i statsforvaltningen, men den falt i kommuneforvaltningen.

Figur 3.10. Bruttoprodukt i offentlig forvaltning(t.v.), statlig og kommunalt bruttoprodukt (t.h.). Faste 2021-priser. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.11. Konsum i offentlig forvaltning (t.v.), statlig og kommunalt konsum (t.h.). Faste 2021-priser. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruttoproduktet i statsforvaltningen vokste 0,1 prosent. Det var økt aktivitet i undervisningstjenestene, statlig administrasjon og forsvar. Redusert aktivitet i den statlige helsenæringen trakk bruttoproduktet noe ned.

Aktiviteten i kommuneforvaltningen gikk ned 0,4 prosent i 3. kvartal, særlig grunnet nedgang i de kommunale omsorgs- og barnehagetjenester. Aktivitet i kommunal undervisning gikk også noe ned.

Konsum

Det offentlige konsumet økte 0,9 prosent i 3. kvartal, målt i faste priser. Det offentlige konsumet har vokst i løpet av 2023, og i 3. kvartal bidro økt konsum i både stats- og kommuneforvaltningen til veksten.

Det statlige konsumet vokste som følge av økt konsum kollektive tjenester som administrasjons- og forvaltningstjenester, politivesen og transport.

Det økte kommunale konsumet var også drevet av vekst i konsumet av kollektive tjenester, som for kommunene omfatter administrasjons- og forvaltningstjenester og transport. Det kommunale konsumet av kultur- og underholdningstjenester gikk derimot noe ned

Bruttoinvesteringer i fast realkapital

Investeringene i offentlig forvaltning gikk ned 2,8 prosent i 3. kvartal. Foruten et oppsving i 2. kvartal, har investeringene i offentlig forvaltning vært nedadgående siden toppen i 3. kvartal i 2022, da var nivået var på sitt høyeste siden 2008.

Bruttoinvesteringene ble redusert både i stats- og kommuneforvaltningen, men nedgangen var størst i statsforvaltningen. Nær sagt hele nedgangen skyldtes reduserte forsvarsinvesteringer. Reduserte investeringer i vann, avløp og renovasjon forklarer mesteparten av nedgangen i de kommunale investeringene. Denne tilbakegangen var imidlertid fra høye nivåer.

Lønnskostnader

Lønnskostnadene i offentlig forvaltning økte 1,9 prosent i 3. kvartal. Det var særlig lønnskostnadene i kommuneforvaltningen som økte, hvor mesteparten av veksten var knyttet til undervisningsnæringen. I tillegg bidro både statlig og kommunal administrasjon til de økte lønnskostnadene.

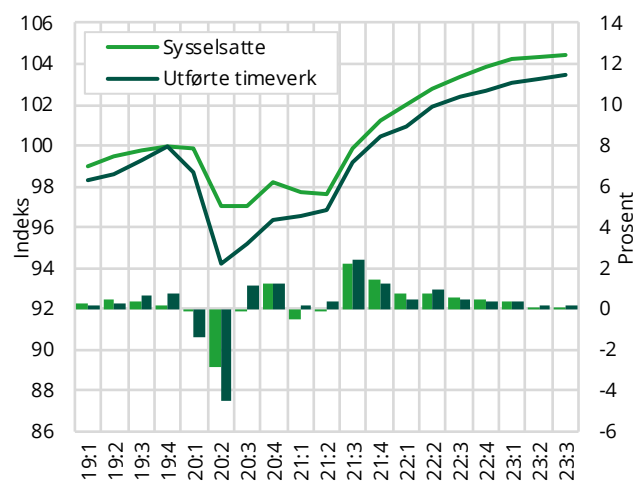
3.7. Arbeidsmarkedet

Syssetting

De foreløpige sesongjusterte tallene for samlet sysselsetting økte 0,1 prosent i 3. kvartal. De største bidragene til veksten var næringene faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting og utvinning av råolje og gass. Syssettingen vokste også i offentlig forvaltning.

Antall sysselsette personer ble redusert i flere næringer hvor aktiviteten har utviklet seg svakt den siste tiden. Antall sysselsatte falt mest innen forretningsmessig tjenesteyting. Næringen inkluderer arbeidskrafttjenester, og nedgangen henger sammen med de nye reglene som begrenser bruk av bemanningsbyråer. Det var også sysselsettings-

Figur 3.12. Sysselsatte og utførte timeverk. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

nedgang i bygg og anlegg, deler av industrien, og varehandelen.

Foreløpige sesongjusterte tall fra [statistikken Antall arbeidsforhold og lønn](#) viser en nedgang i antallet ikke-bosatte lønnstakere i 3. kvartal. Det var spesielt næringene forretningsmessig tjenesteyting og bygg og anlegg som bidro til nedgangen. Etter nedgangen i 2. og 3. kvartal i år er de ujusterte tallene for ikke-bosatte lønnstakere igjen lavere enn før pandemien.

Utførte timeverk

Justert for sesong- og kalendereffekter økte utførte timeverk 0,2 prosent i 3. kvartal 2023. Utviklingen i timeverkene ligner utviklingen i antall sysselsatte. Timeverkene vokste mest i faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting og utvinning av råolje og gass, mens det var nedgang i forretningsmessig tjenesteyting, bygg og anlegg, og deler av industrien.

Lønnssum

Lønnssummen⁷ i nasjonalregnskapets tall var 6,6 prosent høyere i 3. kvartal enn i samme periode i fjor. Det skyldes både vekst i antall jobber og ordinær lønnsvekst. Lønnskostnadene økte 7,2 prosent fra samme periode i fjor. Fra 1. januar i år er det innført en ekstra arbeidsgiveravgift på 5 prosent for inntekter som overstiger 750 000 kroner. An-

⁷ Lønnssum etter nasjonalregnskapets definisjon er summen av arbeidsgivernes utbetaling av lønn i løpet av kvartalet. Størrelsen omfatter hovedsakelig arbeidsgivers utbetaling av lønn til arbeidstakerne før skattetrekk. Dette inkluderer dermed også overtidsbetaling, feriepenger, samt bonuser. Sykelønn betalt av arbeidsgiver er ikke inkludert.

Boks 3.3. Ekstra arbeidsgiveravgift

Fra 1. januar 2023 besluttet regjeringen at arbeidsgivere skal betale ekstra arbeidsgiveravgift når alle lønnsytelser til en arbeidstaker overstiger 750 000 kroner. Avgiften er 5 prosent av grunnlaget.

Arbeidsgiveravgift inngår i nasjonalregnskapets tall for lønnskostnader. Dermed inkluderes også den ekstra arbeidsgiveravgiften i tallene. Ifølge Skatteetaten skal den ekstra arbeidsgiveravgiften beregnes av det samme grunnlaget som legges til grunn for ordinær arbeidsgiveravgift. Den ekstra arbeidsgiveravgiften beregnes fra den kalendermåneden det fastsatte innslagspunktet blir passert, og for den delen som er over innslagspunktet.

Dette betyr at i nasjonalregnskapet føres ekstra arbeidsgiveravgiften i kvartalet lønnsgrunnlaget overstiger 750 000 kroner. (Nasjonalregnskapet følger påløptprinsippet, der transaksjoner føres den perioden de påløper, Statsregnskapet som Regjeringen legger fram for Stortinget følger bokførtprinsippet, som innebærer at avgiften føres når den betales inn.) Siden det er flere arbeidstakere som når denne terskelen i løpet av året, forventes det at beløpet blir vesentlig høyere i 4. kvartal 2023 sammenlignet med 1. kvartal 2023. Ifølge statistikken Grunnlag for arbeidsgiveravgift var grunnlaget for den ekstra arbeidsgiveravgiften 85,6 milliarder kroner så langt i år. Det betyr at den ekstra arbeidsgiveravgiften er på 4,3 milliarder kroner. Av dette var i underkant av 0,3 milliarder fra arbeidsgivere i offentlig forvaltning.

slag på den ekstra arbeidsgiveravgiften er inkludert i tallene for lønnskostnadene og bidrar til å trekke opp de totale lønnskostnadene om lag 0,5 prosent, se boks 3.3.

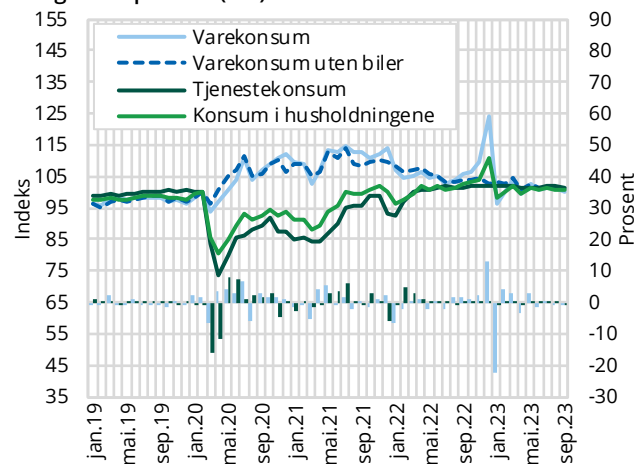
3.8. Husholdningene

Husholdningenes samlede konsum vokste 0,5 prosent fra 2. til 3. kvartal, målt i faste priser. Konsumveksten ble særlig drevet av nordmenns kjøp i utlandet og tjenester tilknyttet reiseliv.

Husholdningenes varekonsum har, utenom store svingninger i bilkjøp, utviklet seg svakt gjennom 2023 og falt 0,2 prosent i 3. kvartal. Det var spesielt konsumet av klær og skotøy, samt møbler og hvitevarer, som trakk varekonsumet ned. Samtidig økte konsumet av transportmidler. Det dempet nedgangen noe.

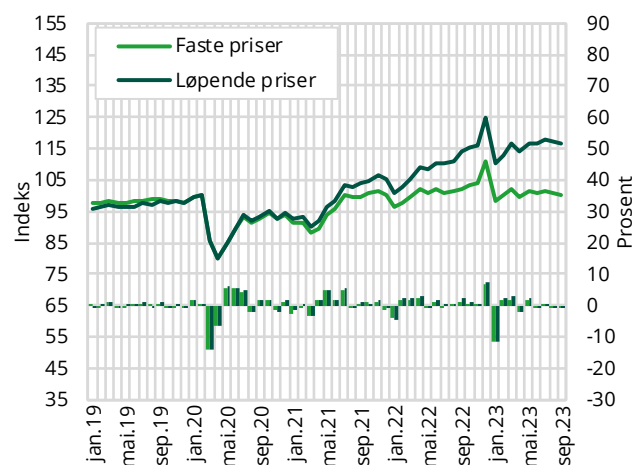
Tjenestekonsumet har på sin side falt i de to foregående kvartalene, men økte med 0,3 prosent i 3. kvartal. Det var særlig økt konsum av fritidstjenester og hotell- og restauranttjenester som trakk opp. Oppgangen i fritidstjenester skyldtes i sin helhet en vekst i pakketurer. Samtidig økte nordmenns konsum i utlandet 6,7 prosent i 3. kvartal og lå på et høyere nivå enn før koronapandemien. Utlendings konsum i Norge styrket seg 5,1 prosent.

Figur 3.13. Konsum i husholdningene, vare- og tjenestekonsum. Faste 2021-priser. Sesongjustert. Måned. Indeks, februar 2020 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.14. Konsum i husholdningene. Faste og løpende priser. Sesongjustert. Måned. Indeks, februar 2020 = 100 (t.v.) og prosentvis endring fra foregående periode (t.h.)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Husholdningenes konsumpriser, målt ved nasjonalregnskapets konsumdeflator, økte 0,5 prosent i 3. kvartal. Oppgangen skyldtes i hovedsak at tjenestepriene samlet sett vokste 1,3 prosent. Den samlede prisen på varekonsumet falt 0,5 prosent, særlig på grunn av et betydelig fall i strømprisen. Prisene på husholdningenes kjøp i utlandet økte kraftig i første halvdel av 2023, men prisveksten avtok noe i 3. kvartal, med en vekst på 0,8 prosent. Målt i løpende priser vokste husholdningenes konsum 1 prosent.

Husholdningenes boliginvesteringer har utviklet seg negativt nær sammenhengende siden 2. kvartal 2022, og nedgangen tiltok i 3. kvartal med et fall

på hele 8,7 prosent. Økte renter og svekkelsen av husholdningenes kjøpekraft, har redusert etterspørselen etter nye boliger kraftig.

3.9. Eksport og import

Overskuddet på Norges handelsbalanse overfor utlandet endte på 152 milliarder kroner i 3. kvartal 2023, ujustert og målt i løpende priser. Det er 74 prosent lavere enn rekordnivået for et år siden, da gassprisen toppet seg på grunn av energisituasjonen i Europa og krigen i Ukraina. Likevel er handelsoverskuddet i 3. kvartal fortsatt historisk høyt; kun i 2021 og 2022 har Norge realisert høyere kvartalsvise overskudd. Ujustert var verdien av norsk eksport 565 milliarder kroner i 3. kvartal, og det ble importert varer og tjenester for 413 milliarder kroner.

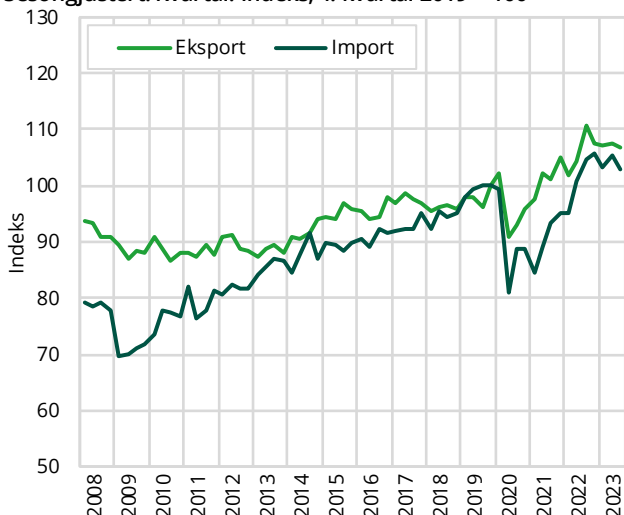
Eksportprisen på råolje og naturgass falt i 3. kvartal. I tillegg ble volumet på olje- og gasseksporten redusert noe. Det førte til et sesongjustert fall i petroleumseksporten på hele 37,1 prosent i 3. kvartal, målt i løpende priser. Sett i forhold til nivået for et år siden, er verdien av olje- og gasseksporten nå redusert med over 60 prosent.

Verdien av tradisjonell vareeksport falt 5,2 prosent i 3. kvartal. Selv om eksportvolumet på elektrisk kraft økte, ble verdien av eksporten trukket betydelig ned av at eksportprisen på strøm falt 50 prosent. Denne utviklingen, både i pris og volum, henger sammen med den store nedbørsmengden i kvartalet. Eksportverdien på industriprodukter gikk også ned. Det største bidraget kom fra at både prisen og volumet falt på eksport av kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter. I tillegg gikk eksportprisen på metaller ned.

Tjenesteeksporten økte på sin side 0,7 prosent i målt i løpende priser. Veksten ble særlig drevet av finans- og forretningstjenester. I tillegg vokste eksporten av reisetrafikk 5 prosent, hjulpet av den svake kronen.

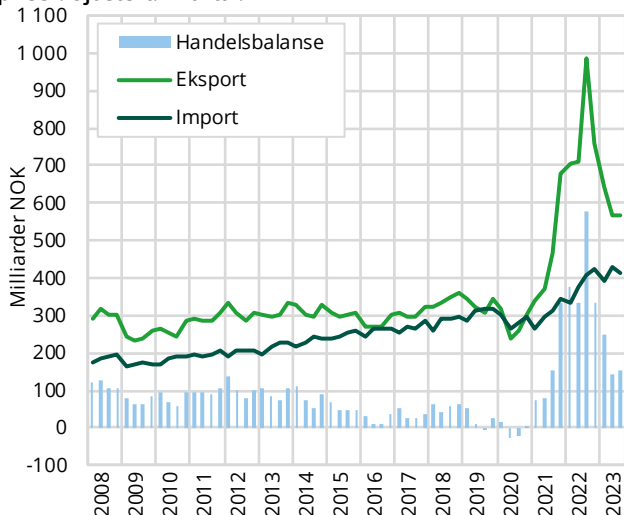
Sesongjustert gikk verdien av samlet norsk import ned 4,0 prosent. Nedgangen skyldtes både lavere pris- og redusert volum på vareimporten. Verdien av vareimporten falt 7,0 prosent samlet sett. Det største bidraget kom fra redusert volum på import av skip, plattformer og fly, samt andre transportmidler. I tillegg falt både prisen og volumet på

Figur 3.15. Eksport og import. Faste 2021-priser. Sesongjustert. Kvartal. Indeks, 4. kvartal 2019 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.16. Eksport, import og handelsbalanse. Løpende priser. Ujustert. Kvartal.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

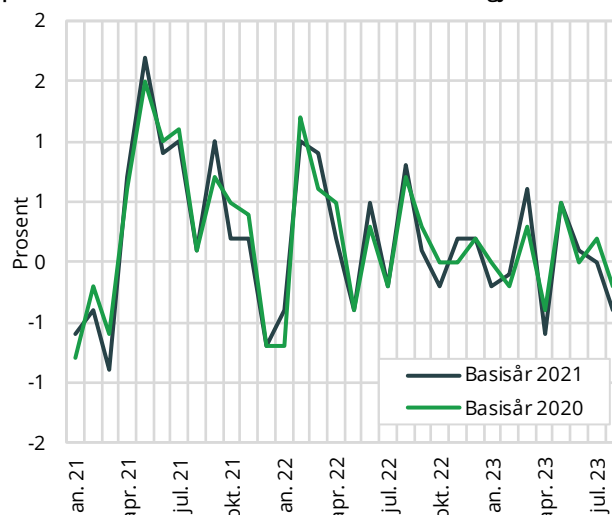
metaller og kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter.

Tjenesteimporten økte samtidig 1,2 prosent, sesongjustert og målt i løpende priser. En forskyvning av norsk import fra varer til tjenester har gjort seg sterkt gjeldende siden slutten av pandemien, mye på grunn av økt reisetrafikk. Importen av reisetrafikk tok seg videre opp i 3. kvartal, med en kvartalsvekst på nær 8 prosent, målt i løpende priser. Både i verdi og volum har reisetrafikken nå vokst til høyere nivåer enn før pandemien.

3.10. Revisjoner og basisårsskifte

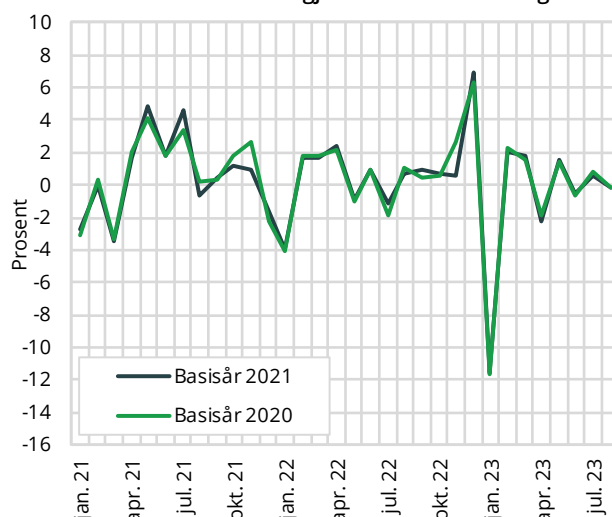
Det foreløpige månedlige og kvartalsvise nasjonalregnskapet tar utgangspunkt i nivåer og sammenhenger fra siste endelige nasjonalregnskap og benytter indikatorer for å beregne utviklingen i ulike nasjonalregnskapsstørrelser fra basisåret. Når et nytt endelig årsregnskap foreligger avstemmes måneds- og kvartalstallene mot det endelige regnskapet, slik at nivåene i regnskapene blir like for dette året. I tillegg endres basisåret for beregning av de foreløpige måneds- og kvartalstallene. Det innebærer at nivåene og sammenhengene som ligger til grunn for beregningene oppdateres. Siden endelige nasjonalregnskapstall for 2021 nå foreligger, er basisåret for foreløpige beregninger endret fra 2020 til 2021. Det gir revisjoner i de foreløpige tallene. Figur 3.17 viser sesongjustert

Figur 3.17. Bruttonasjonaprodukt for Fastlands-Norge i faste priser. Prosentvis vekst fra måneden før. Sesongjustert.

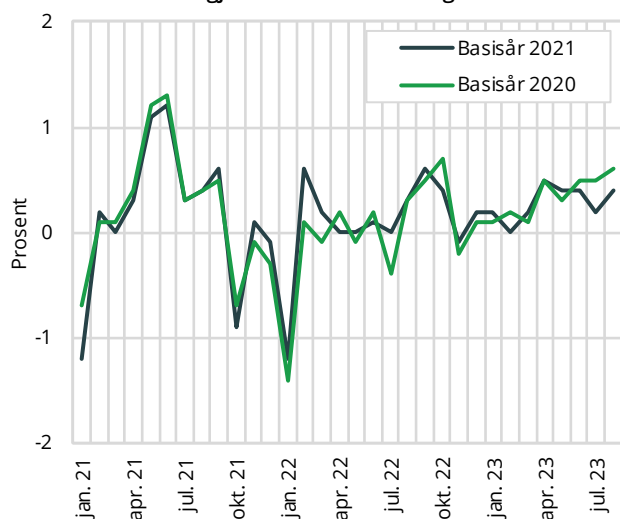
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.18. Konsum i husholdningene i faste priser. Prosentvis vekst fra måneden før. Sesongjustert. Basisår 2020 og 2021

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.19. Offentlig konsum i faste priser. Prosentvis vekst fra måneden før. Sesongjustert. Basisår 2020 og 2021

Kilde: Statistisk sentralbyrå

vekst i BNP Fastlands-Norge med 2020 og 2021 som basisår. Sett i stort er forløpet forholdsvis likt, tatt i betraktning de store bevegelsene vi har sett i 2020 og 2021. Revisjonene i månedlige vekstrater er mellom -0,3 og 0,3 prosentpoeng. Gjennomsnittlig revisjon er 0,0 prosentpoeng, altså er det ingen systematikk i revisjonene. I gjennomsnitt er revisjonene i absoluttverdi 0,2 prosentpoeng. Årsveksten fra 2021 til 2022 er revidert ned 0,1 prosentpoeng.

Figur 3.18 viser sesongjustert konsum i husholdningene med 2020 og 2021 som basisår. Det er større månedlige revisjoner i denne størrelsen, mellom -2,1 og 1,2 prosentpoeng. De største revisjonene skjer i november 2021 og 2022. Disse endringene kommer i hovedsak av revisjoner i konsumet av transportmidler og fritidstjenester. Gjennomsnittlig

revisjon er 0,0 prosentpoeng, mens gjennomsnittlig absolutt revisjon er 0,4 prosentpoeng. Årsveksten fra 2021 til 2022 er revidert ned 0,7 prosentpoeng.

Konsumet i offentlig forvaltning med basisår 2020 og 2021 er vist i figur 3.19. Forløpet er forholdsvis likt, utenom for juli 2023. Dette kommer av at nye underlagsdata fra stats- og kommuneregnskapene er innarbeidet i tallene for disse månedene. Holder vi juli og august 2023 utenfor, så er gjennomsnittlig revisjon 0,0 prosentpoeng, mens gjennomsnittlig revisjon i absoluttverdi er 0,2 prosentpoeng. Samlet er årsveksten fra 2021 til 2022 revidert opp 1,0 prosentpoeng.

Revisjoner i driftsresultater

Sett under ett er næringsenes driftsresultater revidert betydelig opp i 2021. De endelige tallene for året viser samlet sett at nivået er 114 milliarder kroner høyere enn tidligere anslått. Størstedelen av dette, om lag 94 milliarder kroner, skyldes revisjoner i produksjonsverdien i olje- og gassutvinning. Det omtales nærmere i kapittel 4.3.

De resterende revisjonene, på om lag 20 milliarder kroner, skyldes hovedsakelig at driftsresultatene i kraftforsyningen og industrinæringene er høyere enn tidligere anslått. Mest utslagsgivende er en revisjon opp på 9,4 milliarder kroner innen elforsyningen. Det skyldes først og fremst at både inntjeningen ble høyere og kostnadene ble lavere enn tidligere anslått i distribusjonsleddet for elektrisitet.

Driftsresultatene i industrien er samlet sett revidert opp nær 7 milliarder kroner i 2021. I all hovedsak

Tabell 3.2. Revisjoner i makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert og ujustert. Faste 2021-priser. Prosentvis endring fra foregående periode (sesongjustert) og prosentvis endring fra samme periode året før (ujustert)

	1. kvartal 2022				2. kvartal 2023			
	Prosentvis volumendring fra foregående periode (Sesongjustert)		Prosentvis volumendring fra samme periode året før (Ujustert)		Prosentvis volumendring fra foregående periode (Sesongjustert)		Prosentvis volumendring fra samme periode året før (Ujustert)	
	Nye tall	Forrige publisering	Nye tall	Forrige publisering	Nye tall	Forrige publisering	Nye tall	Forrige publisering
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	0,2	0,3	3,2	3,3	-0,5	0,0	0,3	0,7
BNP Fastlands-Norge	0,1	0,2	2,9	3,2	0,0	0,0	0,2	0,2
Husholdningenes konsum	-5,5	-5,7	3,1	3,3	0,4	0,6	-1,9	-1,2
Offentlig konsum	0,4	0,8	2,2	3,0	0,9	0,6	2,8	2,9
Bruttoinvestering i fast kapital	-1,0	-1,1	0,0	1,3	0,7	0,2	0,8	0,4
Eksport	-0,2	1,3	4,8	7,4	0,4	1,4	2,9	5,8
Import	-2,5	-0,3	8,0	6,7	2,2	1,7	4,1	4,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

skyldes det at kostnadene ble lavere enn anslått innen næringen oljeraffinering, kjemisk og farmasøytisk industri. Innen produksjon av metaller er inntjeningen revidert ned, mens den er revidert opp innen produksjon av metallvarer. I begge tilfeller er endringen i samme størrelsesorden, men i hver sin retning.

Nivået på de foreløpige tallene for 2022 og 2023 er også revidert opp. Driftsresultatene i fastlandsnæringene utenom finans, oljetjenester og jord- og skogbruk er totalt revidert opp mellom 10 og 20 milliarder kroner i hvert kvartal av 2022. Totalt for året er revisjonen på nær 60 milliarder. I første halvår 2023 er driftsresultatene i samme fastlandsnæringer totalt revidert opp i overkant av 20 milliarder kroner. Det understrekes at tallene er foreløpige, og mer informasjon vil innarbeides til publiseringen av årsregnskapet for 2023, i februar 2024.

4. Endelig nasjonalregnskap for 2021

Bruttonasjonalproduktet (BNP) for Fastlands-Norge vokste 4,5 prosent fra 2020 til 2021, målt i faste priser. Veksten var 0,3 prosentpoeng større enn anslått i foreløpig regnskap, men det makroøkonomiske hovedbildet var som før; norsk økonomi hentet inn mye av fallet som pandemien utløste året i forveien. Prisene steg på flere varer som er viktige for norsk økonomi. Målt i løpende priser vokste BNP for hele Norge 24,9 prosent, eller med 862 milliarder kroner. Det er den største veksten i verdien av BNP som nasjonalregnskapet noensinne har målt.

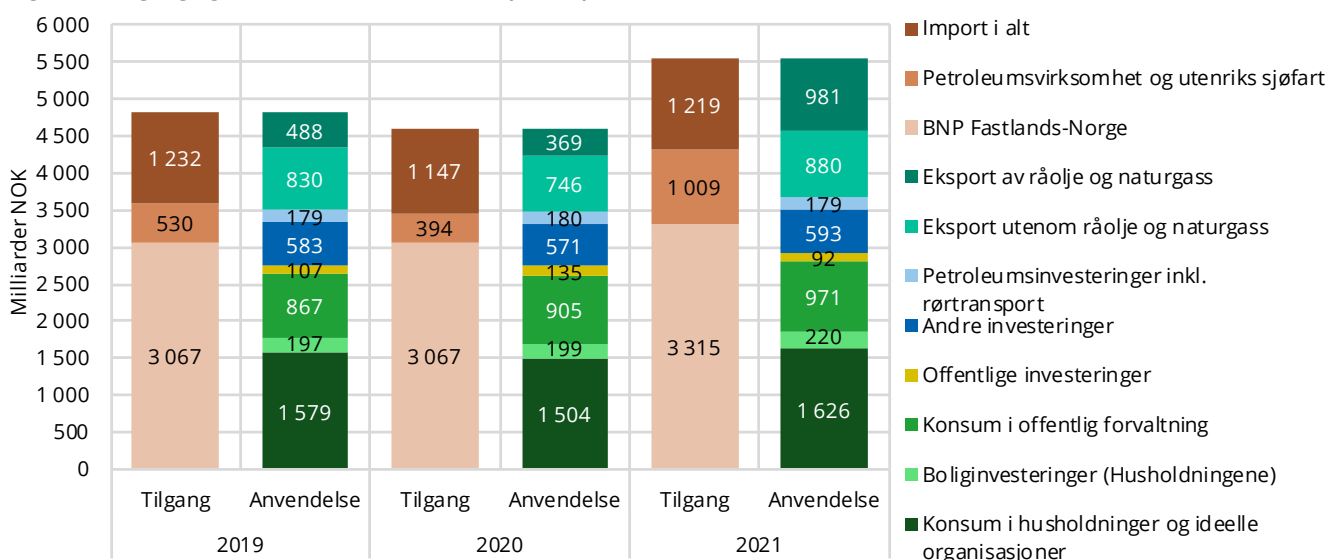
4.1. Det andre pandemiåret

I 2021 overskygget koronapandemien alle andre økonomiske forhold i Norge. Perioder med høyt smittetrykk og strenge smittevernrestriksjoner, fulgt av gjenåpning og normalisering av samfunnet, skapte store svingninger i den økonomiske aktiviteten gjennom året. Den høye årsveksten i BNP Fastlands-Norge i 2021 reflekterer først og fremst at størstedelen av fallet som pandemien forårsaket i 2020 ble hentet inn. Koronavaksinene ble rullet ut for fullt i 2021, og de fleste smitteverntiltakene ble lempet på. Andre halvdel av året var preget av økende priser på petroleumsprodukter, strøm og enkelte andre varer som omsettes på internasjonale markeder. Dette var starten på en kraftigere prisstigning enn vi har sett på lang tid, og som fortsatt gjør seg gjeldende i dag, to år senere.

Det svært smittsomme koronaviruset spredte seg raskt i Norge og resten av verden tidlig i 2020. Myndighetene innførte strenge smitteverntiltak, og enkeltpersoner, organisasjoner og næringsliv tok mange grep for å redusere smitterisikoen. Mye økonomisk aktivitet stoppet opp i Norge og verden for øvrig. Fallet i BNP Fastlands-Norge i 2020 ble det største i etterkrigstiden.¹

Mer smittsomme varianter av viruset kom til landet i 2021. Gjennom året var det flere perioder med strenge nasjonale og lokale smitteverntiltak. Likevel ble ikke økonomien like kraftig rammet som i 2020. Tiltakene var i hovedsak mildere enn året før, og de ble mer tilpasset regionale forskjeller i smitte.² Store deler av næringslivet tilpasset seg etter hvert pandemiens begrensninger, og opprettholdt mer

Figur 4.1. Tilgang og anvendelse. 2019-2021. Løpende priser. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

¹ Endelig nasjonalregnskap for 2020 omtales nærmere i kapittel 4 i [Økonomiske analyser 4/2022](#)

² 28. november publiseres [fylkesfordelt nasjonalregnskap](#) for 2021. Da vet vi mer om hvordan koronapandemien påvirket den økonomiske aktiviteten i forskjellige deler av landet.

Boks 4.1. Smitteverntiltak og økonomiske tiltak gjennom koronapandemien

Det første koronatilfellet i Norge ble registrert 26. februar 2020. Fra 12. mars og utover de følgende ukene innførte myndighetene i Norge svært vidtrekkende smitteverntiltak. Tiltakene inkluderte påbud om hjemmekontor for de som kunne, stenging av barnehager, skoler og utdanningsinstitusjoner, samt forbud mot ulike arrangementer og stengning av treningssentre og svømmehaller. Reiser til andre land som ikke var strengt nødvendige ble frarådet, og det ble innført karantene ved innreise til Norge. For å dempe de økonomiske konsekvensene av smitteverntiltakene ble den første økonomiske krisepakken lagt frem allerede 13. mars 2020. Krisetiltakene har vært rettet mot alle deler av økonomien, men har vært særlig viktige for de næringene som er hardest rammet av krisen, som kultur, reiseliv og servering. I 2020 ble det til sammen bevilget 131,3 mrd. kroner over statsbudsjettet til økonomiske tiltak i møte med pandemien.¹

Etter påsken 2020, bedret smittesituasjonen seg, og smitteverntiltakene ble gradvis lempet på. Skoler og barnehager åpnet delvis andre halvdel av april. Flere andre smitteverntiltak ble også gradvis lettet gjennom våren, blant annet fikk serveringssteder åpne, og det ble åpnet opp for arrangementer med inntil 200 deltakere på offentlig sted. Fra 15. juli var det ikke lenger frarådet å reise til en rekke land i Europa. Gjennom sommeren var dermed samfunnet forholdsvis åpent og smitten var lav. Importsmitte ved utgangen av juli førte til at regjeringen bremsset den videre gjenåpningen av samfunnet. I august ble det innført nasjonalt forbud mot åpne serveringssteder med alkohol etter midnatt. I tillegg ble alle som hadde mulighet oppfordret til å gå eller sykle til jobb og skole. Man ble anbefalt å unngå unødvendige reiser til utlandet – også til land med lav smitte.

I oktober økte smitten igjen, og markerte starten på den andre smittebølgen. Regjeringen innførte da nye tiltak, blant annet antallsbegrensning på arrangementer. Reglene for arbeidsinnvandring og karanteneplikt ble også strammet inn for å redusere risikoen for importsmitte. Det ble videre fokusert på at kommuner med høy smitte burde iverksette lokale tiltak. Smitten falt i begynnelsen av desember, og smitteverntiltakene ble i enda større grad tilpasset regionale forhold etter dette.

Smitteverntiltakene ble trappet videre opp i januar 2021 som følge av at smittetrykket økte. Både permitteringsordningen og kompensasjonsordningen for næringslivet ble utvidet og forlenget, og det ble innført flere nye nasjonale økonomiske tiltak, blant annet for reiseliv, lufttransport og kollektivtransport. Andre tiltak var hjemmekontor for alle som hadde mulighet til dette, samtidig som befolkningen ble oppfordret til å unngå unødvendige reiser. I tillegg ble innreiseregler for utlendinger strammet ytterligere inn, blant annet ble det innført strengere smitteverntiltak for reisende fra Storbritannia og Sør-Afrika, og obligatorisk testing på grensen for personer som har oppholdt seg i et område med karanteneplikt. Nasjonal skjenkestopp ble innført. 19. januar ble imidlertid dette endret slik at kommuner med lavt smittetrykk kunne tillate alkoholservering i forbindelse med matsservering, og dermed oppheve skjenkestoppen.

I slutten av januar ble det kjent at et mutert og mer smittosomt koronavirus var påvist på Østlandet, og de strengeste tiltakene siden mars 2020 ble da innført i 25 østlandskommuner. Blant annet måtte ikke-essensielle butikker og kjøpesentre, kafeer, kulturinstitusjoner som kinoer, teatre og museer, og treningssentre holde stengt. Fritidsaktiviteter som bredde-

drett ble også pålagt strenge restriksjoner. Flere andre kommuner innførte også strenge tiltak i perioden februar-mars 2021. Likevel økte smitten kraftig, og mars 2021 markerte begynnelsen av den tredje smittebølgen. Fra 23. mars ble det igjen innført strengere nasjonale tiltak, blant annet forbud mot skjenking av alkohol over hele landet. Hjemmekontor ble pålagt såfremt det var praktisk mulig. Restriksjoner for treningssentre, og svømmehaller ble innført. Utenlandsreisende ble pålagt å tilbringe hele karantenetiden på karantenehotell.

I første halvdel av april ble det lettet på regionale tiltak i flere kommuner både på Østlandet, Vestlandet og i Nordland. Samtidig startet regjeringen på første trinn i gjenåpningsplanen. Kompensasjonsordningen for de største bedriftene ble trappet ned fra 30. april.

Flere kommuner fortsatte å ha lokale restriksjoner i deler av 2. kvartal 2021. Butikker, kjøpesentre og varehus åpnet først rundt månedsskiftet april/mai i Viken og Oslo. Både Viken og Grenlandsområdet fikk lettelse utover i april, men åpnet ikke opp før i slutten av mai. På samme tid ble det også nye lettelse i Oslo. Treningssentre og svømmehaller åpnet, skjenking ble tillatt fram til klokken 22:00, og det ble færre restriksjoner for offentlige arrangementer i Oslo. Hovedstaden fortsatte imidlertid å ha tiltak fram til 18. juni.

I mai ble 7,3 mrd. kroner ekstra bevilget til kommunesektoren, både til å dekke økte utgifter og tapte inntekter, og til støtte lokalt næringsliv. Regjeringen fordelte nye 750 millioner kroner til kommunene for å hjelpe lokale virksomheter som ble hardt rammet av pandemien i slutten av juni. Til sammen ble 3,05 milliarder kroner bevilget til den kommunale kompensasjonsordningen fra februar 2021.

Tredje trinn i den nasjonale gjenåpningen startet i midten av juni, blant annet kunne flere delta på arrangementer, og det ble mindre krav om hjemmekontor. Grensehandelen ble åpnet forsiktig, og fullvaksinerte kunne nå vende hjem uten å gå i karantene. I begynnelsen av 3. kvartal 2021 ble det lettet ytterligere på reiserestriksjonene. Fra og med 5. juli opphevet Utenriksdepartementet reiserådet for EØS/Schengen og Storbritannia og de landene på EUs tredjelandsliste FHI anser som trygge.

Smittesituasjonen og stort press på kommunene i begynnelsen av juli gjorde at regjeringen besluttet å bli stående på trinn tre i gjenåpningsplanen til flere ble fullvaksinerte. Begrunnelsen var blant annet usikkerhet knyttet til den farligere og mer smittsomme delta-varianten av viruset og vaksineforsyning.

24. september 2021 gikk Norge over til «en normal hverdag med økt beredskap». Nær sagt alle de gjenværende nasjonale smitteverntiltakene ble fjernet innenlands. Smittetalene steg imidlertid gjennom høsten, både i Europa og Norge. Den fjerde smittebølgen kom på senhøsten 2021. Et nytt mutert koronavirus, omikron-varianten, viste seg å være langt mer smittosom enn tidligere varianter. Virusvarianten spredte seg raskt fra Sør-Afrika til Europa, og pandemiforløpet ble uforutsigbart. Det ble innført strengere smitteverntiltak i mange land. I Norge ble tiltakene strammet kraftig inn i midten av desember for å dempe belastningen på helsevesenet og beskytte kritiske samfunnsfunksjoner. Det ble strengere regler for arrangementer og uteliv for voksne, i kulturlivet og på organiserte fritidsaktiviteter, samt skjenkestopp over hele landet. Samlet anslås de økonomiske tiltakene i 2021 å utgjøre 90,4 mrd. kroner.

¹ For en nærmere gjennomgang av økonomiske tiltak under koronapandemien, se kapittel 4 i [revidert nasjonalbudsjett for 2021 \(Meld. St. 2 \(2020-2021\) \(regjeringen.no\)\)](#).

normal aktivitet gjennom smittetoppene. Våren 2021 skjøt vaksineringsen av befolkningen fart, både i Norge og i vesten for øvrig. I takt med utrulling av vaksinene, ble nasjonale smittevern tiltak lettet, trinn for trinn. Allerede på høsten var størstedelen av den økonomiske innhenting unngått. Se boks 4.1 for en detaljert beskrivelse av smittevern tiltak og økonomiske tiltak gjennom koronapandemien.

Utviklingen i samlet tilgang i norsk økonomi (bruttonasjonalprodukt og import), og samlet anvendelse (eksport, realinvesteringer og konsum), vises i figur 4.1 for 2019, 2020 og 2021 målt i løpende priser. Figuren viser at den økonomiske aktiviteten i Norge tok seg kraftig opp fra koronafallet i 2021. Merverdien av norsk fastlandsproduksjon økte med om lag 250 milliarder kroner fra året før.

Økonomiske støtteordninger, høy sparing og lav rente gjennom koronapandemien, la til rette for økt etterspørsel idet pandemirestriksjonene ble lettet trinn for trinn. Privat konsum økte med 120 milliarder kroner i 2021. I tillegg økte husholdningene sine boliginvesteringer. Anvendelsen i det offentlige, både til konsum og investeringer, holdt seg høy gjennom 2020. Det offentlige konsumet vokste videre i 2021, men investeringene ble redusert.

Selv om BNP Fastlands-Norge økte kraftig i 2021, kom det største bidraget til økt tilgang i norsk økonomi fra petroleumsvirksomheten. På grunn av lav oljepris i 2020, endte Norge med et handelsunderskudd for første gang siden 80-tallet. Etter hvert tok oljeprisen seg opp igjen, og i andre halvdel av 2021 økte prisene på energivarer, spesielt naturgass, svært kraftig. Endelige tall viser at kroneverdien på norsk produksjon og eksport av olje og gass økte med om lag 620 milliarder kroner fra 2020 til 2021. Det er 100 milliarder kroner mer enn beregnet i foreløpige tall som nasjonalregnskapet tidligere har publisert. Revisjoner i endelig nasjonalregnskap omtales nærmere i kapittel 4.3.

Økt produksjon i Norge, høy etterspørsel i utlandet, og kraftig prisstigning på flere varer, førte til at eksporten utenom olje og gass økte med over 130 milliarder kroner i 2021. Verdien av norsk import vokste på sin side kun med 70 milliarder. Handelsunderskuddet i 2020 snudde dermed til et overskudd på om lag 650 milliarder kroner i 2021.

Prisstigningen på energivarer har vært en hoveddriver bak inflasjonen de siste årene, men prisimpulsene spredte seg ikke i særlig stor grad til innenlandske sluttanvendelser i 2021. Konsumprisen, målt ved nasjonalregnskapets konsumdeflator, vokste 2,9 prosent i 2021; kun i 3 av de siste 30 årene har det vært tilsvarende eller høyere prisstigning. Likevel var prisstigningen i 2021 langt lavere enn foreløpige tall viser for 2022 og 2023.

4.2. Norsk økonomi i 2021

Figur 4.2. viser BNP målt i volum³ fordelt på utvalgte økonomiske størrelser i årene fra 2019 til 2021. Figuren viser at det var en markert todeling av norsk økonomi gjennom pandemiårene: Aktiviteten i enkelte private og offentlige tjenestenæringer ble hardere og mer langvarig rammet av koronapandemien enn annen økonomisk virksomhet. Det utgjorde størstedelen av fallet i 2020. De samme næringene vokste betydelig i 2021, men den tapte aktiviteten ble ikke helt hentet inn.

Samtidig vokste noen næringer kraftig i den svært uvanlige situasjonen som koronapandemien forårsaket. Reiserestriksjoner og begrenset tilgang på mange innenlandske tjenester, førte til at nordmenn handlet mange varer i innenlandske butikker. Varehandelsnæringen vokste markert i både 2020 og 2021.

Næringslivet og offentlige virksomheter for øvrig kom mer skånsomt gjennom koronapandemien. Flere tjenesteytende næringer opprettholdt sin produksjon til tross for pandemirestriksjonene. Fallet innen industri og annen vareproduksjon i 2020 ble mer eller mindre hentet inn i 2021. Petroleumsvirksomheten på sokkelen og offentlige administrasjon vokste stabilt i både 2020 og 2021.

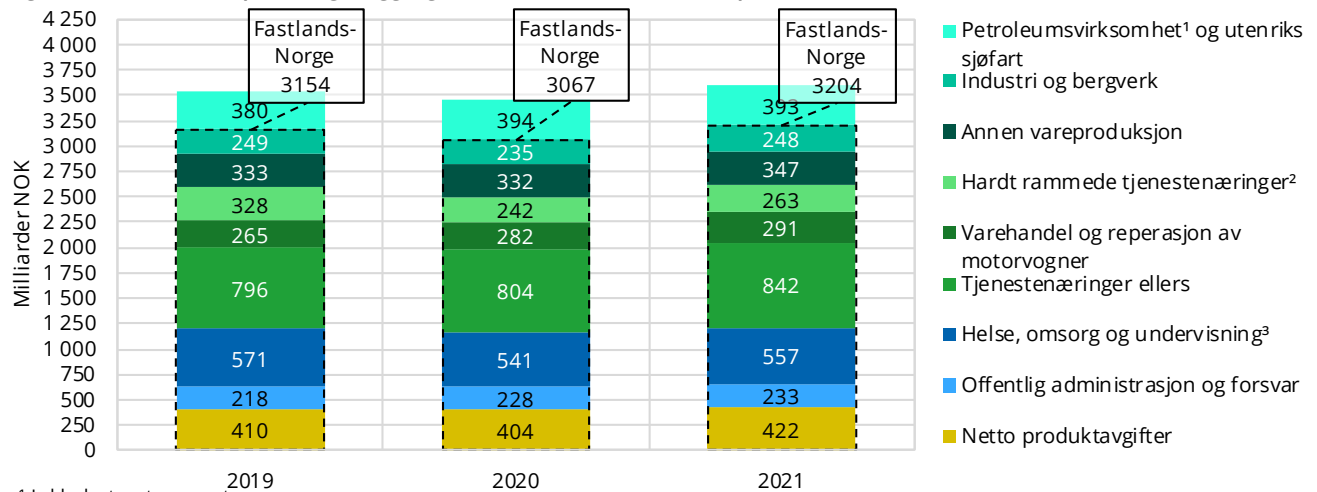
Tjenestenæringene

Aggregatet tjenester inkludert boligjenester⁴ vokste 5,0 prosent i 2021. Endelig nasjonalregnskap viser samme hovedbilde som tidligere anslått i foreløpige tall; tjenesteytende næringer sto for størstedelen av fallet i BNP Fastlands-Norge i 2020, men også over halvparten av veksten i 2021. Smit-

³ Figur 4.2. viser nasjonalregnskapstall målt i faste 2020-priser for å få fram volumutviklingen fra 2019 til 2022. Når 2019-tallene omregnes til 2020-priser får man kjedingsavvik. Det innebærer at næringsaggregatene ikke summerer seg nøyaktig til totalt BNP og BNP Fastlands-Norge.

⁴ Tjenester inkludert boligjenester er et næringsaggregat som omfatter all markedsrettet og ideell tjenesteyting i Fastlands-Norge.

Figur 4.2. BNP fordelt på utvalgte aggregater. 2019-2021. Faste 2020-priser. Milliarder kroner

¹ Inkludert rørtransport

² Transport u. utenriks sjøfart, overnatting og servering, forretningsmessig tjenesteyting, kultur, underholdning og annen tjenesteyting

³ Offentlig, markedsrettet og ideelle

tevernrestriksjonene som gjorde seg gjeldende i pandemiårene begrenset tjenesteproduksjon som forutsetter fysisk kontakt mellom mennesker, som benytter mye utenlandsk arbeidskraft, eller med aktivitet tilknyttet turisme, reise- og kulturliv. Det førte til at transportnæringene, overnatting og servering, kulturnæringene og forretningsmessig tjenesteyting falt spesielt mye i 2020. På grunn av den gradvise gjenåpningen av samfunnet kunne disse næringene ha mer normal drift i 2021, men langt fra hele fallet fra året før ble hentet inn.

Andre tjenestenæringer bidro imidlertid også i stor grad til veksten i 2021. I likhet med året før, vokste varehandelen betydelig. Høy sparing og lav rente førte til at mange husholdninger økte sine boliginvesteringer i pandemiårene. Det trakk opp aktiviteten innen omsetning og drift av fast eiendom og bolig tjenester i 2021. Den digitale omstillingen som foregikk under koronapandemien, førte også til høy etterspørsel etter informasjons- og kommunikasjonstjenester. Finansierings- og forsikringsvirksomheten vokste i både 2020 og 2021.

Utviklingen i flere tjenestenæringer er betydelig revidert sammenlignet med foreløpige tall. Den største endringen er at endelige tall viser en vesentlig større vekst i bruttoproduktet til transportnæringen enn anslått tidligere. Omsetning og drift av fast eiendom er også revidert opp betydelig. I begge tilfeller skyldes revisjonen hovedsakelig at produktinnsatsen vokste mindre enn anslått i foreløpig regnskap. Samtidig viser endelige tall lavere vekst enn tidligere beregnet iblant annet forretningsmessig

sig tjenesteyting. Revisjoner i endelig nasjonalregnskap omtales nærmere i kapittel 4.3.

Investeringene i tjenestenæringene utenom olje- og gasstjenester vokste hele 9,5 prosent i 2021. Det er om lag 0,6 prosentpoeng mer enn anslått i foreløpig regnskap. Tjenestenæringen som trakk investeringene mest opp var omsetning og drift av fast eiendom. Det ble investert mye i både boliger og næringsbygg. I tillegg var det høye investeringer i informasjon og kommunikasjon, forskning og utvikling og annen teknisk konsulentvirksomhet. Både i 2020 og 2021 ble det investert mye i software og hardware som del av digitaliseringen og tilpasningen til fjernarbeid som fant sted under pandemien.

Industri og bergverk

Bruttoproduktet i industri og bergverksdrift vokste 5,6 prosent i 2021, målt i faste 2020-priser. Det trakk opp veksten i BNP Fastlands-Norge 0,4 prosentpoeng. Sett under ett hentet industrien seg inn fra fallet som koronapandemien forårsaket i 2020. Nivået i 2021 var 0,7 prosent høyere enn i 2019. Likevel var det varige produksjonsbegrensninger i deler av industrien gjennom året. Selv etter at reiserestriksjonene ble lempet på, var det mangel på viktig utenlandsk arbeidskraft i flere industri-næringer. Økt etterspørsel utover i 2021, i kombinasjon med produksjons- og leveringsproblemer på verdensmarkedet, førte til knapphet på viktige råvarer. Prisene økte kraftig både på produksjonen og produktinnsatsen i deler av industrien.

Utviklingen i flere industrinæringer er revidert betydelig i endelig regnskap. Samlet sett er veksten i industrien 1,7 prosentpoeng høyere enn i foreløpige tall. I enkelte industrinæringer er revisjonene vesentlig større. Bruttoproduktet i leverandørindustrien⁵ var tidligere anslått å utvikle seg svakt, men endelige tall viser en kraftig vekst i disse næringene. Det skyldes hovedsakelig ny informasjon om leverandørnæringenes produktinnsats. Bruttoproduktet i eksportrettet råvareindustri viser på sin side en svakere utvikling enn tidligere beregnet. Både produksjonen og produktinnsatsen i flere av disse næringene er revidert ned, men spesielt produksjonen. Revisjoner i endelig nasjonalregnskap omtales nærmere i kapittel 4.3.

Målt i løpende priser vokste bruttoproduktet i industri og bergverk med 14,7 milliarder kroner, eller 6,5 prosent. De største bidragene til den økte verdien kom fra eksportrettede industrivarer. Verdien av raffinerte petroleumsprodukter vokste spesielt mye. Det henger sammen med at prisen på råolje økte betydelig fra det lave nivået året før. Knapphet på trevarer på verdensmarkedet, i tillegg til høy etterspørsel, bidro til å trekke verdien av norsk trelast- og trevareindustri betydelig opp. Verdien av bruttoproduktet vokste også kraftig i enkelte kraftkrevende industrinæringer, blant annet innen kjemiske råvarer og metaller. Prisene på disse varene ble presset opp av høy global etterspørsel og økende elektrisitetskostnader på verdensmarkedet.

Bruttoinvesteringene i industri og bergverk økte 4 prosent i 2021. Innen industrinæringene vokste investeringene 3,3 prosent. Det var særlig oljeraffineri, kjemisk og farmasøytisk industri, samt aluminiumsindustrien og annen ikke-jernholdig metallindustri som trakk investeringene opp. Det var på sin side et fall i investeringene innen produksjon av andre ikke-metallholdige mineraler og i papirindustrien.

Annene vareproduksjon

Næringene i aggregatet annen vareproduksjon⁶ ble generelt mindre rammet av koronapandemien enn øvrig næringsliv. I 2021 kom veksten på 4,5 prosent. Veksten er 1,4 prosentpoeng høyere enn i foreløpig regnskap. Økte salgspriser på mange varer, deriblant tømmer, fisk og spesielt elektrisitet, førte til at bruttoproduktet i annen vareproduksjon målt i løpende priser økte med 83,8 milliarder kroner, eller 25,2 prosent.

Bruttoproduktet vokste blant primærnæringene. I jord- og skogbruksnæringene økte volumet 1,3 prosent, trukket opp av skogbruksnæringen. Knapphet på trevarer på verdensmarkedet førte til rekordhøy prisstigning og høy etterspørsel etter norsk tømmer. Hogsten ble skalert opp for å møte den høye etterspørselen. Samtidig var det nedgang i jordbruket. Det henger sammen med knapphet på sesongarbeidere og økte priser på innsatsvarer som kraftfôr, gjødsel og strøm.

Fiske, fangst og akvakultur vokste samlet sett 10,5 prosent i 2021. Det var høy etterspørsel etter sjømat både i Norge og i utlandet. Både det tradisjonelle fisket og fiskeoppdretten vokste betydelig. Økte kvoter på blant annet torsk, makrell og sild bidro til økt fangstvolum. For akvakultur startet året svakt som følge av strenge koronarestriksjoner og nedstenging av restauranter og hoteller, men året avsluttet sterkt og det ble eksportrekorder for norsk sjømat.

Bruttoproduktet i elektrisitets-, gass-, og varmtvannsforsyningen vokste 9,2 prosent i 2021, målt i faste priser. Veksten er hele 5,7 prosent høyere enn beregnet i foreløpig regnskap. Revisjonen skyldes hovedsakelig at aktiviteten i distribusjonsledet for elektrisk kraft var langt høyere enn anslått i de foreløpige tallene. Kraftproduksjonen i Norge var på 157,1 TWh i 2021. Ifølge [Statistisk sentralbyrås elektrisitetsstatistikk](#) er det den høyeste årlige kraftproduksjonen noensinne. Etterspørselen etter strøm var høy i 2021, både i Norge og i Europa. Økt utbygging av vindkraft bidro til den rekordhøye produksjonen.

De svært høye strømprisene utover i 2021 gjorde at inntjeningen i elektrisitetsnæringen økte kraftig. Målt i løpende priser vokste bruttoproduktet

⁵ Leverandørindustrien omfatter blant annet produksjonen av metallvarer, maskiner og utstyr, transportmidler og plattform. Eksportrettet industri omfatter blant annet produksjonen av metaller, mineraler, kjemiske og farmasøytiske varer, gummi, plast og papir. Konsumrettet industri omfatter blant annet produksjonen av næringsmidler, tekstiler, trevarer og møbler.

⁶ Næringsaggregatet annen vareproduksjon omfatter primærnæringene, elektrisk kraft og bygge- og anleggsvirksomheten.

i næringen med hele 64 milliarder kroner fra året før. Det er en økning på 124,6 prosent. Verdien av strømmen som Norge eksporterer vokste med over 17 milliarder kroner.

Bruttoproduktet i bygge- og anleggsvirksomheten vokste 2,5 prosent i 2021, målt i faste priser. Pandemifallet fra 2020 ble imidlertid ikke helt hentet inn, og bruttoproduktet var lavere i 2021 enn i 2019. Gjennom koronapandemien var det perioder med smitteverntiltak på byggeplasser. Planlagte prosjekter ble utsatt, og færre nye prosjekter kom til. I tillegg skapte reiserestriksjoner og karantene-regler utfordringer, siden bygge- og anleggsvirksomheten vanligvis bruker mye innleid arbeidskraft fra utlandet. Utover i 2021 økte også materialkostnadene til næringen. Prisene på produktinnsatsen til bygge- og anleggsvirksomheten vokste. Samtidig var etterspørselen etter bygg og anlegg høy, både i husholdningene og næringslivet.

Bruttoinvesteringene i annen vareproduksjon falt 7,6 prosent i 2021. Hovedbildet er som tidligere anslått i foreløpige tall, og størstedelen av nedgangen skyldtes kraftig reduserte investeringene i elektrisitets-, gass-, og varmtvannsforsyningen. Det skyldtes særlig at mange store vindkraftprosjekter ble ferdigstilt. I tillegg reduserte bygge- og anleggsvirksomhetens sine investeringer innen oppføring av bygg. I tradisjonelt fiske og fangst økte investeringene svært kraftig, men disse investeringene er få og store, og dermed volatile, selv på årsbasis.

Petroleumsvirksomhet

Målt i volum gikk bruttoproduktet i utvinning av råolje og naturgass ned 0,8 prosent i 2021. Totalt ble det utvunnet 230 millioner standard kubikkmeter (Sm³) oljeekvivalenter på norsk sokkel. Det er om lag en million Sm³ oljeekvivalenter mer enn året før. Nedgangen i bruttoproduktet skyldtes at produktinnsatsen vokste mer enn produksjonsvolumet.

Det var svært høy prisstigning på petroleumsprodukter i 2021. Bruttoproduktet innen utvinningsnæringen hadde en prisvekst på hele 174,7 prosent fra året før. Prisen på nordsjøolje, målt ved Brent Blend-indeksen, økte fra om lag 50 USD per fat i begynnelsen av 2021, til over 70 USD per fat ved utgangen av året. De største prisbevegelsene var imidlertid på naturgass. I januar 2021 var snittprisen per måned på naturgass om lag 20 Euro per

megawatttime (EUR/MWh) ved Dutch TTF. I desember 2021 var prisen mangedoblet til om lag 70 EUR/MWh. Prisstigningen skyldtes særlig at Russland reduserte sine gassforsyninger til Europa gradvis gjennom 2021. Dermed ble det økt etterspørsel etter naturgass fra andre leverandører, blant annet Norge. Verdien av bruttoproduktet i utvinningsnæringen endte på sitt høyeste noensinne, hele 972 milliarder kroner.

Investeringene i olje- og gassutvinningsnæringen falt 1 prosent i 2021. Det var en nedgang i investeringer i produksjonshull og oljeplattformer, borerigger og moduler. Leteinvesteringene økte imidlertid. Dette kan sees i sammenheng med det gunstige skatteregimet for oljeinvesteringer som ble vedtatt i juni 2020, hvor planer for utbygging og drift av felter (PUDer) levert innen utgangen av 2022 fikk skatterabatt. Utviklingen var sterk i tjenerer tilknyttet olje og gass, hvor bruttoproduktet vokste 11,6 prosent, målt i faste priser.

Offentlig forvaltning

Bruttoproduktet i offentlig forvaltning vokste 2,9 prosent i 2021, målt i faste priser. Dette er en revisjon ned fra foreløpig regnskap på 2,2 prosent. Revisjonen skyldes hovedsakelig en nedjustering av produksjonen i statlige helsetjenester, se kapittel 4.3.

I både 2020 og 2021 ble mye av den ordinære aktiviteten i helsetjenestene begrenset av koronapandemien. Mange behandlinger ble utsatt for å frigjøre kapasitet til smittevernberedskap og behandling av koronasmittede pasienter med alvorlige sykdomsforløp. Det samlede volumet i de offentlige, private og ideelle helse- og omsorgstjenestene vokste 3,6 prosent i 2021, men aktiviteten var lavere enn i 2019.

Undervisningsnæringene vokste 2,0 prosent. Aktiviteten i den statlige undervisningen vokste, samtidig var det nedgang i den kommunale undervisningen. Statlig undervisning omfatter universiteter og høyskoler, og det var lettere å avvikle digitale eksamener og undervisning ved disse institusjonene enn ved grunnskolene, som utgjør en stor del av den kommunale undervisningsnæringen. Det var også et fall i aktiviteten i barnehagene. Kontaktbegrensende smitteverntiltakene bidro til at aktiviteten ble redusert, i tillegg at det var færre antall barn i barnehager enn året før.

Konsumet i offentlig forvaltning vokste 3,6 prosent i 2021. Både innen stats- og kommuneforvaltningen økte konsumet av de fleste konsumgruppene, men det var særlig helse- og omsorgstjenester som trakk opp. I statsforvaltningen bidro også økt konsum av undervisningstjenester, men konsum i forsvaret ble redusert.

Bruttoinvesteringene i offentlig forvaltning falt 2,5 prosent. Det var en oppgang i statlige investeringer, drevet av en økning innen forsvaret og helse-tjenester, samt annen offentlig tjenesteyting. De kommunale investeringene falt imidlertid, drevet av reduserte investeringer i offentlig administrasjon og undervisning og omsorgstjenester.

Husholdningene

Husholdningenes konsum vokste 5,1 prosent fra 2020 til 2021, målt i faste priser. Koronapandemien forårsaket et kraftig fall i husholdningenes konsum i 2020, i tillegg til store endringer i sammensetningen av konsumet. Konsumet av tjenester og kjøp i utlandet falt kraftig, mens varekonsumet vokste til rekordhøye nivåer. Etter hvert som samfunnet gjenåpnet i 2021, begynte konsumet å normalisere seg noe, men det var likevel lavere enn i 2019.

Varekonsumet vokste samlet sett 6,6 prosent i 2021. Bortfallet av grensehandel og øvrige kjøp i utlandet, samt begrenset tilgang på mange tjenester, førte til at husholdningene kjøpte flere varer i både 2020 og 2021. Veksten i varekonsumet i 2021 var bredt basert, men det klart største bidraget kom fra økte bilkjøp. Rentekostnadene tilknyttet lånefinansiert kjøp av biler var særlig lave i 2021. I kombinasjon med høy sparing under pandemien, bidro det til at mange kjøpte biler. I tillegg økte konsumet av blant annet klær og sko og mat- og drikkevarer.

Gjennom 2021 var det fortsatt mange smittevern-tiltak som begrenset husholdningenes muligheter til å kjøpe mange tjenester. Sett under ett vokste husholdningenes tjenestekonsum 3,8 prosent i 2021, etter å ha falt hele 11,6 prosent året før. Økt konsum av hotell- og restauranttjenester, passasjertransport bidro til veksten. Det er konsumgrupper som falt spesielt kraftig året i forveien, og nivåene ble ikke hentet inn i 2021. Reparasjon av motorvogner, husleie og IT-tjenester bidro også betydelig til veksten.

Husholdningenes konsum i utlandet, og utlendingers konsum i Norge ble redusert med henholdsvis 5,3 og 4,4 prosent i 2021, etter å ha falt kraftig i 2020.

Lav rente og høy sparing bidro til at husholdningenes boliginvesteringer vokste 3,5 prosent.

Foreløpige tall viser en vekst i husholdningenes disponible realinntekt på 3,7 prosent i 2021. Husholdningenes sparerate mer enn doblet seg i 2020 og er foreløpig beregnet til å ha holdt seg høy i 2021. Endelige tall for inntekts- og kapitalregnskapet i 2021 publiseres 6. desember.

Arbeidsmarkedet

Sammenlignet med øvrige nasjonalregnskapsstørrelser er antall sysselsatte personer og utførte timeverk lite revidert i endelig regnskap, og hovedbildet er som tidligere publisert.

For å begrense smitten i samfunnet, ble mange personer helt eller delvis permittert i deler av 2020. Mye økonomisk aktivitet ble redusert og både antallet sysselsatte og utførte timeverk falt kraftig. Den trinnvise gjenåpningen i 2021 førte til at totalt antall sysselsatte økte med 31 100 personer, tilsvarende 1,1 prosent fra 2020 til 2021. Utførte timeverk vokste 2,3 prosent, tilsvarende 904,5 millioner timeverk.

At utførte timeverk vokste vesentlig mer enn antall sysselsatte i 2021, henger sammen med at timeverkene også falt mer året i forveien. Det skyldes i stor grad at mange helt eller delvis permitterte inngår i det samlede antallet sysselsatte.

I 2021 hentet ikke sysselsettingen seg helt inn fra koronafallet året i forveien, hovedsakelig fordi aktiviteten i enkelte næringer fortsatt var begrenset av smittevern-tiltak i betydelige deler av året. Antall sysselsatte personer var 0,4 prosent, eller 12 500 personer lavere i 2021 enn i 2019. Utførte timeverk var 0,1 prosent høyere i 2021 enn i 2019, men det skyldes i sin helhet at det var 3 flere virkedager i 2021. Justert for antall virkedager var antall utførte timeverk 1,1 prosent lavere i 2021 enn i 2019. Det var samme antall virkedager i 2020 og 2021.

Helse og omsorg bidro spesielt mye til veksten i både sysselsetting og utførte timeverk i 2021. Det

gjorde også offentlig administrasjon, informasjons- og kommunikasjons tjenester og varehandel. Det er næringer hvor antall sysselsatte og utførte timeverk ikke falt så kraftig året i forveien. Tvert imot hadde disse næringene mye å gjøre i koronaårene.

Transport utenom utenriks sjøfart og overnattings- og serveringsvirksomhet er to av næringene hvor sysselsettingen falt mest i 2020. I 2021 falt antall sysselsatte i disse næringene ytterligere. Selv om smitteverntiltakene i Norge generelt var mildere i 2021 enn året før, var det betydelige aktivitetsbegrensende restriksjoner på disse næringene store deler av året. Det var lange perioder med skjenkestopp gjennom i 2021, og restriksjoner på reiser over landegrensene gjorde seg gjeldende helt inn i 2022. Utførte timeverk vokste imidlertid beskjedent i både transporten og overnatting og servering.

Fallet i sysselsettingen under koronapandemien var størst blant lønnstakere på korttidsopphold i Norge. Disse kom ikke helt tilbake i løpet av 2021. Tall fra statistikken [Antall arbeidsforhold og lønn](#) viser at det var om lag 25 prosent færre ikke-bosatte lønnstakere i Norge i 2021 enn det var i 2019.

Utenrikshandel

Sammenlignet med 2020, da oljeprisen var lav og Norge endte med et handelsunderskudd mot utlandet, vokste Norges totale eksport med 752 milliarder kroner i 2021. Det er en vekst på hele

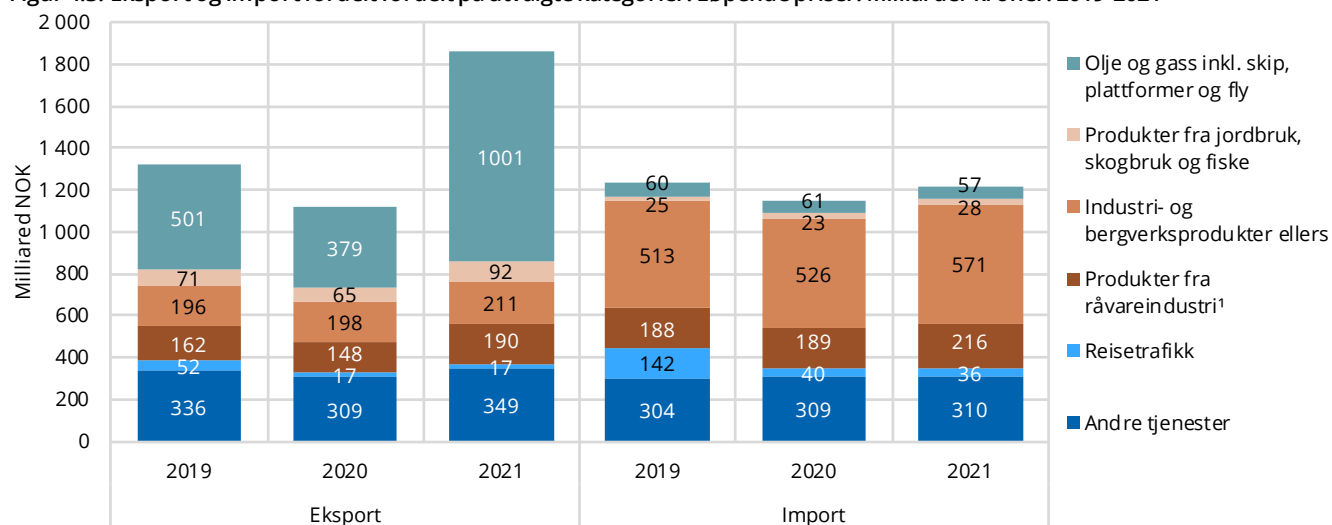
sin side kun med 71 milliarder kroner, eller 6,2 prosent. Norges handelsbalanse mot utlandet gikk fra et underskudd på 32 milliarder i 2020 til et overskudd på hele 642 milliarder i 2021. Det er det største handelsoverskuddet som nasjonalregnskapet noensinne har målt.

Figur 4.3 viser verdien av Norges eksport og import i 2019, 2020 og 2021. Figuren viser at størstedelen av svingningene i utenrikshandelen gjennom pandemiårene skyldtes endringer i verdien av Norges eksport av råolje- og naturgass. Prisstigningen på energivarer i andre halvdel av 2021, førte til at salgsverdien på olje- og gasseksporten økte med 618 milliarder kroner, eller nær 166 prosent.

I 2021 vokste i tillegg Norges tradisjonelle vareeksport⁷ med 83 milliarder kroner, eller 20,1 prosent, målt i løpende priser. De økende energiprisene, råvaremangel og logistikkutfordringer i globale markeder, samt høy internasjonal etterspørsel, førte til at prisene økte på mange varer. Produkter fra norsk råvareindustri trakk opp spesielt mye, særlig produkter der olje eller strøm er viktige innsatsvarer, som raffinerte oljeprodukter og metaller.

Verdien av norsk vareimport vokste også i 2021. Det største bidraget kom fra en kraftig økning i bilimporten. I tillegg økte importen av raffinerte oljeprodukter, vaksiner og andre farmasivarer, samt andre kjemiske produkter.

Figur 4.3. Eksport og Import fordelt på utvalgte kategorier. Løpende priser. Milliarder kroner. 2019-2021

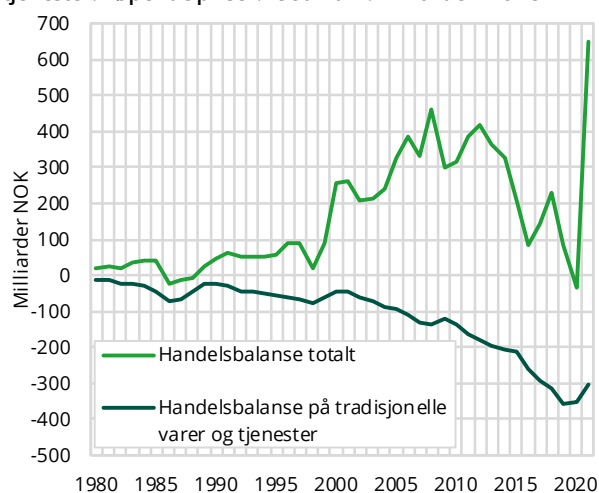

¹ Inkluderer raffinerte oljeprodukter, metaller, treforedlingsprodukter og kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter
Kilde: Statistisk sentralbyrå

66,9 prosent. Verdien av norsk import vokste på

⁷ Tradisjonelle varer inkluderer alle varer utenom råolje, naturgass, skip, plattformer og fly.

Figur 4.4. Handelsbalanse totalt og på tradisjonelle varer og tjenester. Løpende priser. 1980-2021. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utenrikshandelen med tjenester ble kraftig redusert i 2020, og verken tjenesteeksporten eller -importen hentet seg helt inn i 2021. Det skyldtes hovedsakelig at reisetrafikken inn og ut av Norge ble begrenset av pandemirestriksjoner i både 2020 og 2021. Tjenesteeksporten vokste likevel med 41 milliarder kroner i 2021, hovedsakelig på grunn av økt sjøfrakt.

Figur 4.4 viser utviklingen i Norges handelsbalanse de siste 40 årene. Med unntak av underskuddet i 2020, har inntjening fra olje og gass sørget for overskudd på Norges handelsbalanse siden 80-tallet. Ser man kun på handelsbalansen for tradisjonelle varer og tjenester, altså utenom olje og gass, har derimot Norges underskudd økt gradvis siden tidlig på 2000-tallet. I pandemiårene 2020 og 2021 snudde imidlertid utviklingen noe. I 2021 ble underskuddet på tradisjonelle varer og tjenester redusert med 47 milliarder kroner sett i forhold til året før. Denne utviklingen har flere årsaker. Siden nordmenn vanligvis reiser langt mer til utlandet enn utlendinger reiser til Norge, førte reiserestriksjonene til et større fall i importen enn i eksporten. I 2021 vokste i tillegg prisene på produktene som Norge eksporterer langt mer enn på produktene som Norge importerer.

Målt i volum, altså justert for priseffekter, var utviklingen i utenrikshandelen mer moderat i 2021. Samlet vokste volumet på eksporten 6,1 prosent og pandemifallet fra året før ble hentet inn. Størstedelen av veksten skyldtes økt eksport av varer, deriblant skip, plattformer og fly, næringsmidler og metaller. Tjenesteeksporten ble trukket opp av

økt sjøfrakt. Volumet på importen, som samlet sett vokste 1,8 prosent, ble hovedsakelig trukket opp av bilimport.

4.3. Revisjoner i endelig nasjonalregnskap for 2021

Det månedlige og kvartalsvise nasjonalregnskapet (MNR og KNR), som er nasjonalregnskapets korttidsstatistikk for økonomisk utvikling i Norge, bygger på foreløpige, indikatorbaserte beregninger. Siden 2021 var et pandemiår var det flere usikkerhetsmomenter i de foreløpige 2021-beregningene enn i normale år. Det endelige nasjonalregnskapet som legges fram i denne publiseringen, baserer seg på utførlige regnskapsopplysninger fra næringslivet, både fra finansielle og ikke-finansielle foretak og virksomheter. Det gir et mer detaljert og presist bilde av utviklingen i koronaåret 2021.

Noen hovedtall for revisjonene av realøkonomien fra foreløpig til endelig nasjonalregnskap er gitt i tabell 4.1. Bruttonasjonalproduktet målt i løpende priser, medregnet petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart, er oppjustert med 112,3 milliarder kroner, til om lag 4 324 milliarder i 2021. Oppjusteringen skyldes hovedsakelig revisjoner i verdien på eksportert naturgass. BNP for Fastlands-Norge i markedsverdi er oppjustert med 27 milliarder kroner i 2021, og er nå målt til om lag 3315 milliarder kroner, målt i løpende priser.

Veksten i BNP for Fastlands-Norge i 2021 målt i volum er revidert opp fra 4,2 prosent til 4,5 prosent i fra siste foreløpige regnskap til endelig regnskap. Det er en revisjon i samme størrelsesorden som normalen de siste 30 årene.⁸ Også i andre land er vekstratene for BNP blitt revidert for 2021, det omtales nærmere i boks 4.2.

Privat konsum endte med en oppgang på 5,1 prosent på årsbasis fra 2020 til 2021, mot anslått 4,7 prosent i tidligere beregninger. Varekonsumet og husholdningenes kjøp i utlandet er revidert noe opp, mens tjenestekonsumet er nedjustert i forhold til tidligere publiserte tall.

Konsumet i offentlig forvaltning er revidert en del ned, målt i faste priser. Veksten anslås nå til 3,6 prosent i 2021, mot tidligere 5,0 prosent. Dette skyldes særlig nye beregninger for volumveksten i

⁸ For en detaljert analyse av revisjoner i nasjonalregnskapet, se Helliesen (2019) "Revisjoner i årlig nasjonalregnskap"

Tabell 4.1. Revisjoner i hovedtall for komponenter av bruttonasjonalprodukt. 2021

	Verdiendring			Volumendring			Prisendring		
	Revidert verdiendring	Tidligere publisert verdiendring	Revisjon prosentpoeng	Revidert volumendring	Tidligere publisert volumendring	Revisjon i prosentpoeng	Revidert prisendring	Tidligere publisert prisendring	Revisjon i prosentpoeng
Konsum i husholdninger	8,2	7,7	0,5	5,1	4,7	0,5	2,9	2,9	0,0
Konsum i ideelle organisasjoner	7,3	4,5	2,8	4,6	0,6	4,0	2,6	3,9	-1,3
Konsum i offentlig forvaltning	7,3	7,5	-0,2	3,6	5,0	-1,4	3,6	2,3	1,2
Bruttoinvesteringer i fast realkapital	4,5	2,9	1,6	0,7	-0,8	1,5	3,8	3,8	0,0
Utvinning og rørtransport	-0,6	-1,8	1,2	-0,9	-2,1	1,3	0,3	0,4	-0,1
Utenriks sjøfart	-19,4	.	.	-20,9	.	.	1,9	-10,4	12,2
Boliger	10,6	9,8	0,7	3,5	3,0	0,5	6,8	6,6	0,2
Offentlig forvaltning	1,4	0,3	1,1	-2,5	-4,5	2,1	4,0	5,1	-1,1
Øvrige næringer	6,7	8,2	-1,4	3,2	5,0	-1,8	3,4	3,0	0,4
Eksport	66,9	57,7	9,2	6,1	5,8	0,3	57,3	49,0	8,3
Råolje og naturgass	165,9	141,3	24,6	0,2	2,9	-2,7	165,5	134,6	30,9
Import	6,2	5,8	0,5	1,8	1,7	0,1	4,3	4,0	0,4
Bruttonasjonalprodukt	24,9	21,7	3,2	3,9	3,9	0,0	20,2	17,1	3,1
BNP for Fastlands-Norge, markedsverdi	8,1	7,2	0,9	4,5	4,2	0,3	3,5	2,9	0,6
BNP for Fastlands-Norge, basisverdi	8,4	7,3	1,0	4,4	4,2	0,2	3,8	3,0	0,8
Offentlig forvaltning, bruttoprodukt	6,0	6,2	-0,2	2,9	5,1	-2,2	3,1	1,1	1,9
Utenom offentlig forvaltning, bruttoprodukt	9,2	7,7	1,4	5,0	3,9	1,1	4,0	3,7	0,3
Industri og bergverk (bruttoprodukt)	6,3	3,8	2,5	5,6	3,8	1,9	0,6	0,0	0,7
Annen vareproduksjon (bruttoprodukt)	25,2	24,0	1,2	4,5	3,1	1,4	19,9	20,3	-0,4
Tjenester inkl. boligjenester (bruttoprodukt)	5,9	4,6	1,3	5,0	4,2	0,8	0,8	0,4	0,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

helsevesenet. I løpende priser er tallene lite revidert.

Historisk har det vært en tendens til revisjoner opp på bruttoinvesteringene fra de foreløpige tallene fram til endelige tall. Samlede bruttoinvesteringer i fast realkapital er satt opp med 14,9 milliarder kroner i 2021 målt i løpende priser, og volumendringen på årsbasis fra 2020 til 2021 er revidert opp fra et fall på 0,8 prosent til en økning på 0,7 prosent i endelige tall.

Videre er nivå-tallene for eksport og import revidert. Eksport av råolje og naturgass er revidert opp med 91 mrd. kroner i 2021 som følge av store revisjoner på verdien av gass eksport i nasjonalregnskapets underlagstall fra statistikken Utenrikshandel med varer. Samlet import er oppjustert med 5,5 milliarder kroner. I hovedsak er det import av tjenester som er revidert opp i 2021.

Samlet for næringslivet utenom petroleum og utenom offentlig forvaltning, er økningen i samlet verdiskaping i 2021 beregnet til om lag 5 prosent målt i volum, som innebærer en revisjon oppad på 1,1 prosentpoeng. Det er imidlertid større revisjoner i enkelt næringer.

Revisjoner i detaljerte næringer

Foreløpige nasjonalregnskap baserer seg på framskrivinger av regnskapsopplysninger fra et basisår (siste endelige regnskapsår) med ulike korttidsindikatorer, for eksempel sysselsettingsdata fra a-ordningen. I 2021 ble i tillegg alternative datakilder hentet inn for å kvalitetssikre tallene. De foreløpige beregningene viste et forholdsvis presist bilde av utviklingen i produksjonen i detaljerte næringer. Likevel ble det store revisjoner på bruttoproduktet i enkelte næringer i endelig regnskap. Det er flere grunner til disse revisjonene.

For mange næringer foreligger ikke god, løpende korttidsinformasjon til beregning av næringenes kostnader. Derfor er de foreløpige produktinnsatsberegningene mer usikre enn beregnet produksjon. I enkelte næringer er produktinnsatsen revidert betydelig i endelig regnskap. Den mest utslagsgivende revisjonen på produktinnsatsen er i næringsaggregatet transport utenom utenriks sjøfart. Endelige tall viser en vesentlig lavere vekst i næringsaggregatet sin produktinnsats enn anslått i foreløpige tall. Det er hovedgrunnen til at veksten bruttoproduktet er revidert opp over 15 prosentpoeng i endelig nasjonalregnskap.

Boks 4.2 Revisjoner av nasjonalregnskap i Norge og andre land

I de fleste land som publiserer årlig nasjonalregnskap vil tallene som regel revideres flere ganger etter hvert som bedre og mer detaljert informasjon foreligger. Det utarbeides først foreløpige årsanslag nokså kort tid etter utløpet av det gitte året. Vanligvis bygger de foreløpige tallene på indikatorbasert korttidsstatistikk. For å danne seg et inntrykk av den økonomiske utviklingen gjennom et år, utarbeides gjerne et kvartalsvis nasjonalregnskap, hvor man beregner de viktigste makroøkonomiske hovedstørrelsene basert på korttidsindikatorer.

I Norge publiseres det endelige, årlige nasjonalregnskapet nesten to år etter årets utløp. Eksempelvis er endelig årsregnskap for 2021 publisert nå i november 2023. Foreløpige måneds- og kvartalstall publiseres imidlertid løpende gjennom det aktuelle året, med vel en måneds etterslep. Summen av disse tallene utgjør det foreløpige årlige nasjonalregnskapet for Norge. I Norge foreligger vanligvis det første foreløpige nasjonalregnskapet for et år allerede i februar året etter.

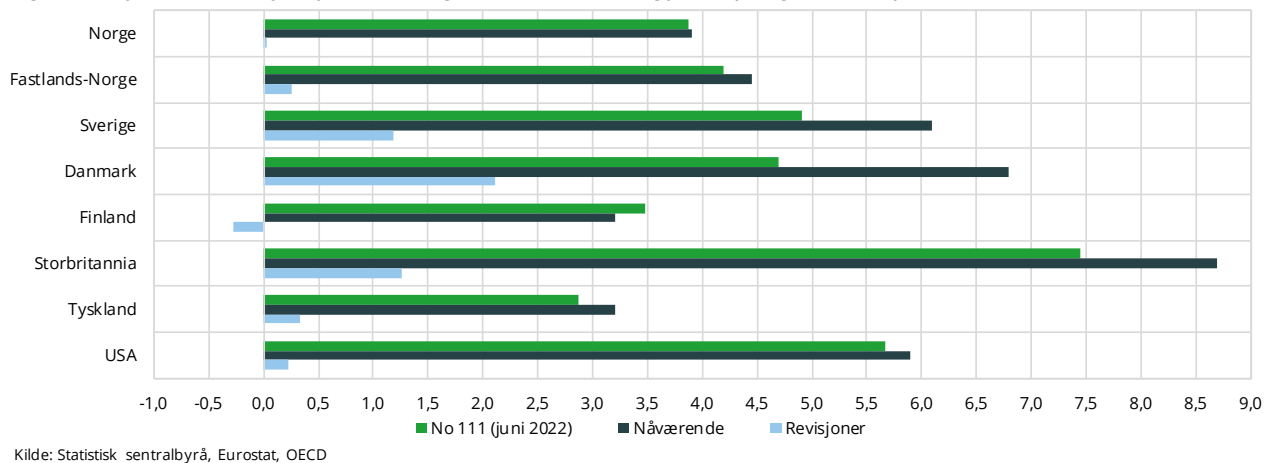
For statistikkbyråer verden over var pandemiårene krevende. De foreløpige beregningene er gjerne basert på antakelser om at mange sammenhenger i økonomien er om lag de samme som de var i et basisår. Dermed var det utfordrende for disse systemene å treffe godt på alle beregnede størrelser underveis i 2020 og 2021 da det var så raske og voldsomme strukturelle endringer tilknyttet pandemien.

Det britiske statistikkbyrået, Office of National Statistics (ONS), fikk i september i år stor omtale i media av sine revisjoner for året 2021. Her viste tidligere anslag både større nedgang i 2020 og mindre vekst i 2021 enn det som fremkommer i nåværende tall. Grunnen til at revisjonene fikk så mye omtale var at de var store nok til å vippe BNP for 2021 opp fra å være en del lavere enn det var før pandemien inntraff i 2020, til å være noe høyere. Som årsaker til denne revisjonen nevner ONS nettopp at de nå har bedre datagrunnlag enn de hadde ved utgangen av 2021. Blant annet peker de på at både resultater fra undersøkelser og tilgang til registerdata gjør at de direkte kan måle produktinnsatsen de forskjellige næringene har hatt, og at de på et mer detaljert nivå kan skille prisseffekter og volumeffekter fra hverandre.

I figur 1 vises revisjoner i volumveksten på BNP i utvalgte land fra juni 2022 og til i dag. Det må understrekes at statistikkbyråene i disse landene har forskjellige arbeidsmetoder, og forskjellige kilder. For eksempel har de nordiske statistikkbyråene tilgang til ganske detaljerte registre og administrativ data, også til utarbeidelse av foreløpige anslag. Det foreløpige nasjonalregnskapet for Norge har historisk truffet godt på det som viser seg å bli de endelige vekstretene i BNP, uten noen systematisk retning på revisjonene.¹

¹ Se Helliessen (2019) "[Revisjoner i årlig nasjonalregnskap](#)" for en detaljert analyse av historiske revisjoner i Norges årlige nasjonalregnskap.

Figur 1. Revisjoner i bruttonasjonalprodukt i utvalgte land, 2021. Prosent og prosentpoeng. Faste 2015-priser

I industrien er volumet i flere næringer revidert betydelig. I all hovedsak skyldes det endret produktinnsats. Blant annet er produktinnsatsen revidert betydelig ned innen reparasjon av motorvogner og oljeraffinering, kjemisk og farmasøytisk produksjon. På motsatt side er produktinnsatsen revidert opp innen næringsmiddelindustrien og produksjon av metaller. Sett under ett er veksten i industriens produktinnsats revidert ned fra 4,3 til 2,8 prosent. Samlet sett er produksjonen også revidert noe ned, særlig innen enkelte eksportrettede industrinæ-

ringer. Revisjonen på industriens produktinnsats er imidlertid vesentlig større. Dermed er bruttoproduktet i industrien samlet sett 1,7 prosentpoeng høyere i endelig regnskap enn beregnet i foreløpige tall. Prisen på produktinnsats vokste mer enn prisen på produksjonen. Dette bidrar til lavere volumvekst i produktinnsats og større vekst i bruttoproduktet (6,3 prosent) enn i produksjon (3,8 prosent). For 2021 gjør dette seg særlig gjeldende for industrinæringen raffinering og kjemiske råvarer.

Det var store utfordringer med å beregne produksjon og bruttoprodukt innen offentlig helsevesen under koronapandemien. I endelig nasjonalregnskap er ny og mer detaljert informasjon om de statlige helseforetakenes aktivitet innarbeidet i tallene. Det fører til at veksten i produksjonsvolumet for statlige helsetjenester i 2021 nå er revidert vesentlig ned. I kommunale helsetjenester er fastpristallene for produktinnsatsen på sin side justert opp. Det er hovedgrunnene til at bruttoproduktet i aggregatet helse- og omsorgstjenester, som inkluderer både privat og offentlig virksomhet, er revidert ned 2,3 prosentpoeng i endelige tall. Det bidrar også betydelig til at bruttoproduktet i offentlig forvaltning samlet sett er revidert ned fra en vekst på 5,1 til 2,9 prosent.

Enkelte revisjoner i 2021 kommer fra det jevnlige kvalitetsarbeidet som gjøres med å rydde i populasjonen i ulike næringer. Årsregnskap fra statistiske enheter (bedrifter og foretak) aggregeres og bearbeides av nasjonalregnskapet for å beregne bruttoproduktet i mange næringer. Næringsklassifiseringen av enhetene avgjøres basert på hovedaktiviteten i den gitte bedriften eller foretaket. Det forekommer at statistiske enheter gradvis endrer seg eller omorganiseres i så stor grad at enheten flyttes fra en næring til en annen. Slike enhetsflyttinger endrer ikke samlet BNP, men flytting av mange eller store enheter fra ett næringsområde til et annet vil gi brudd i detaljerte serier. I 2021 ble blant annet mange enheter flyttet fra næringsområdet utleie av skip og båter, til næringene geologiske undersøkelser og tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning. Utleienæringen er en del av næringsaggregatet forretningsmessig tjenesteyting, og geologiske undersøkelser er del av faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting. Alt annet likt gir populasjonsendringen redusert aktivitet i forretningsmessig tjenesteyting og økt aktivitet i faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting og i olje- og gasstjenestene.

4.4. Kryssløpsanalyse for 2021

Aggregert kryssløp

Når det årlige nasjonalregnskapet beregnes skjer det i form av detaljerte tilgangs- og anvendelsestabeller. Det vil si datasett med henholdsvis all tilgang (produksjon og import) og alle anvendelser (kryssløpsleveranser mellom næringsaktiviteter, eksport, konsum og investeringer) av varer og

tjenester i norsk økonomi. I tilgangs- og anvendelsestabellene kan man lese av hvilke produkter ulike næringer produserer, hvilke produkter Norge importerer, hvilke produkter ulike innenlandske næringer anvender i sin produksjonsprosess (som produktinnsats), og hvilke produkter som går til forskjellige former for sluttanvendelse (eksport, konsum og investeringer).

Tilgangs- og anvendelsestabellene kan formes om til såkalte kryssløp, presentert enten som næringer*næring- eller produkt*produkt-tabeller. For å kunne omforme tilgangs- og anvendelsestabellene til kryssløpstabeller, legges det til grunn en rekke forenkende antakelser. Sammenhengene i økonomien som kryssløpstabellene beskriver må derfor regnes som anslag.

Tabell 4.2 viser årlig nasjonalregnskap for 2021 presentert som en næringsfordelt kryssløpstabell. Kryssløpet viser tilgang og anvendelse i milliarder kroner langs henholdsvis radene og kolonnene. Tilgang fra næringer innenlands som anvendes i samme eller andre næringer innenlands er kryssløpsleveranser (øverst til venstre i tabellen), mens andre anvendelser er sluttanvendelse (øverst til høyre i tabellen). For eksempel viser tabellen at produksjonen i konkurranseutsatte næringer⁹ var 1 678 milliarder kroner i 2021. Produktinnsatsen i de samme næringene beløp seg til 1 133 milliarder kroner, og av dette var 366 milliarder kroner importert, 355 milliarder kroner var leveranser fra ikke-konkurranseutsatte næringer og 350 milliarder kroner var leveranse mellom konkurranseutsatte næringer. Konkurranseutsatte næringer eksporterte varer og tjenester til en verdi av 583 milliarder kroner. Differansen mellom produksjon og produktinnsats, det som kalles bruttoproduktet, beløp seg til 546 milliarder kroner i 2021.

Konsumet i husholdningene var 1 535 milliarder kroner i 2021. Den største delen, 692 milliarder kroner, ble levert av ikke-konkurranseutsatte næringer (herunder varehandel, hotell- og overnatting, og transport). Om lag 20 prosent, eller 300 milliarder kroner, var importert. En liten del, 93 milliarder kroner, ble levert av offentlig administrasjon, helse og undervisning. Dette konsumet består av gebyrer som husholdningene betaler for å motta offentlige

⁹ Se definisjon av konkurranseutsatte næringer i Sagelvmo, Slettebø og Strøm (2023) «[Konkurranseutsatte næringer i Norge](#)»

Tabell 4.2. Kryssløpstabell for nasjonalregnskapet for 2021. Løpende priser. Milliarder kroner

Tilgang	Anvendelse										
	Off. adm., helse og undervisning	Konk. utsatte næringer	Ikke-konk. utsatte næringer ellers	Kraft og vannforsyning	Eksport	Konsum i husholdn.	Konsum i off. forvaltning	Konsum i ideelle org.	Inv. i fast realkaptial	Lagerendr. og stat. avvik	Sum tilgang
Off. adm., helse og undervisning	10,2	20,2	19,4	0,2	4,6	93,3	924,7	46,6	35,1	-0,2	1 154,1
Konk.utsatte næringer	52,7	350,4	291,2	10,0	582,5	164,8	8,0	0,0	156,8	61,7	1 678,2
Ikke-konk.utsatte næringer ellers	148,3	355,2	846,8	25,0	1 189,2	691,9	22,5	44,7	530,9	79,0	3 933,4
Elektrisitet og vannforsyning	11,4	32,6	48,6	19,2	32,7	60,9	3,5	0,0	5,4	3,9	218,2
Netto produktskatter	49,5	7,7	48,0	2,1	0,0	227,3	5,2	0,0	90,2	-0,4	429,5
Import	64,4	366,4	294,2	15,6	28,1	300,4	6,8	0,1	194,2	-51,5	1 218,8
Korr. for kjøp og salg av brukt realkapital	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0	13,3	0,0	0,0	-20,3	0,0	0,0
Korr. for utl. konsum i Norge	0,0	0,0	0,0	0,0	16,8	-16,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum anvendelse	336,4	1 132,6	1 548,2	72,1	1 860,9	1 535,0	970,7	91,3	992,3	92,5	8 632,1

Lønnskostnader	656,7	363,5	791,9	31,9							1 844,0
Netto næringskatter	-6,6	-28,3	-9,6	4,6							-39,9
Kapitalslit	145,6	113,0	454,0	35,1							747,6
Driftsresultat, netto (fratrukket kapitalslit)	22,0	97,4	1 148,9	74,5							1 342,8
Driftsresultat, brutto	167,5	210,4	1 602,9	109,5							2 090,3
Bruttoprodukt (basisverdi)	817,6	545,6	2 385,2	146,0							3 894,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

tjenester, i tillegg til tjenester levert av private og ideelle aktører.

Produksjonen i offentlig administrasjon, helse og undervisning var 1 154 milliarder kroner i 2021. Om lag 80 prosent av produksjonen, eller 925 milliarder kroner, ble anvendt som offentlig konsum. Dette kommer av at næringsgruppen domineres av aktivitet i offentlig undervisning og helse- og omsorgstjenester, som i hovedsak regnes som offentlig konsum av undervisnings-, helse- og omsorgstjenester.

Importandeler i sluttanvendelsen

Hvor stor del av ulike sluttanvendelser og sluttanvendelse totalt som er import kan leses direkte ut av tabell 4.2. Som nevnt utgjør for eksempel import 20 prosent av husholdningenes konsum. Sluttbruk som ikke importeres direkte, blir levert av næringer innenlands. Men næringene benytter igjen av importerte varer og tjenester, i tillegg til kryssløpstabell, som produktinnsats i sine produksjonsprosesser. Det er derfor instruktivt å beregne importandeler i sluttbruket der vi teller med im-

port, både direkte og fra kryss- og sluttleveranser innenlands.¹⁰

Med utgangspunkt i kryssløpstabell 4.2 er det mulig å beregne importandeler for sluttbruket i Norsk økonomi. Slike beregninger er vist i tabell 4.3 for årlig nasjonalregnskap for 2019 og 2021. Tabellen viser at importandelen i husholdningenes konsum var 32,5 prosent i 2019 og falt til 29,3 prosent i 2021. Importandelen i varekonsumet steg marginalt, mens andelen i tjenestekonsumet falt noe. Det største bidraget til nedgangen i importandelen var at Nordmenns konsum i utlandet, som uansett er 100 prosent importert, utgjorde en mindre andel av konsumet i 2021. Det skyldes at koronapandemien førte til mindre reiseaktivitet utenlands. Det er verdt å merke seg at importandelen medregnet indirekte import for husholdningenes konsum i 2021 er i overkant av ni prosentpoeng høyere enn direkteimportandelen.

¹⁰ Importandelen i et konkret sluttbruk kan også fortolkes som et anslag på hvor mye bruttoproduktene og importen ville økt dersom sluttbruket økte marginalt. Importandelen beregnes som anslått endring i import som andel av anslått endring i bruttoprodukt og import samlet.

Investeringene i fast realkapital hadde en importandel som lå stabilt på i overkant av 35 prosent i både 2019 og 2021. Til sammenligning viser tabell 4.2 at tilsvarende direkteimport i 2021 var om lag 20 prosent. Altså var importen om lag 15 prosentpoeng høyere enn direkteimporten. Ikke uventet var andelen høyest i markedsrettede næringer, og særlig innen utenriks sjøfart. Der var importandel 90,6 prosent i 2021. Offentlig forvaltning hadde en importandel på 26,9 i 2019 og 28,5 prosent i 2021, mens importandelen i boliginvesteringene lå stabilt på om lag 18,5 prosent. Boliginvesteringene har en såpass lav importandel fordi det er lite direkteimport til boliginvesteringer, samtidig som mye av verdien som tilføres bygg- og anleggsinvesteringer kommer fra bygg- og anleggsaktivitet innenlands, som igjen anvender lite importert produktinnsats i sin produksjonsprosess.

Tabell 4.3. Importandeler i sluttforbruket i 2019 og 2021. Løpende priser. Prosent

	2019	2021
Konsum		
Husholdninger	32,5	29,3
Varer	38,8	40,4
Mat- og drikkevarer	32,2	33,3
Energivarer	7,9	7,0
Egne transportmidler	55,2	59,6
Tjenester	14,1	13,2
Nordmenns konsum i utlandet	100,0	100,0
Utlendingers konsum i Norge	15,3	15,9
Ideelle organisasjoner	14,4	13,7
Offentlig forvaltning	8,9	9,6
Investeringer		
Fast realkapital	35,2	35,5
Oljeutvinning og rørtransport	41,7	39,3
Utenriks sjøfart	69,0	90,6
Fast realkapital, Fastlands-Norge	32,6	33,8
Industri og bergverk	46,7	45,6
Annen vareproduksjon	47,8	46,9
Annen tjenesteyting	41,9	45,9
Offentlig forvaltning	26,9	28,5
Boliger	18,5	18,6
Eksport		
Eksport samlet	23,4	17,4
Utlendingers konsum i Norge	15,3	15,9
Sluttanvendelse samlet	25,5	22,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vedleggstabell 1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2021 priser. Millioner kroner

	Ujustert		Sesongjustert							
	2021	2022	21:4	22:1	22:2	22:3	22:4	23:1	23:2	23:3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1 626 348	1 727 681	429 062	415 689	431 457	431 767	449 345	425 755	427 294	429 378
Konsum i husholdninger	1 534 999	1 625 472	403 461	391 268	405 993	405 991	423 517	400 158	401 616	403 445
Varekonsum	812 106	781 326	206 640	194 163	193 512	191 385	208 388	184 178	185 853	185 528
Tjenestekonsum	708 673	781 189	187 836	187 366	195 853	197 082	197 963	197 534	196 729	197 411
Husholdningenes kjøp i utlandet	31 015	113 245	17 818	19 686	29 608	30 656	30 507	32 004	32 552	34 719
Utlendingers kjøp i Norge	-16 795	-50 288	-8 834	-9 946	-12 979	-13 132	-13 341	-13 558	-13 518	-14 213
Konsum i ideelle organisasjoner	91 349	102 208	25 601	24 421	25 464	25 776	25 828	25 598	25 678	25 933
Konsum i offentlig forvaltning	970 694	981 009	245 157	243 249	244 243	245 597	247 754	248 723	251 080	253 427
Konsum i statsforvaltningen	481 575	494 527	122 400	121 070	123 037	124 245	126 015	125 270	126 322	127 510
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	425 130	435 823	108 100	106 526	108 396	109 599	111 144	110 271	111 103	111 974
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	56 445	58 703	14 300	14 544	14 641	14 646	14 871	15 000	15 218	15 536
Konsum i kommuneforvaltningen	489 119	486 482	122 757	122 179	121 206	121 352	121 739	123 453	124 758	125 917
Bruttoinvestering i fast realkapital	992 163	1 043 917	255 728	260 445	259 703	260 975	262 836	260 163	261 862	256 363
Utvinning og rørtransport	179 065	166 236	46 468	40 914	42 147	40 731	42 487	41 106	43 633	47 592
Utenriks sjøfart	13 316	16 822	4 670	6 383	3 123	1 564	5 753	2 340	3 008	1 783
Fastlands-Norge	799 782	860 859	204 590	213 148	214 433	218 680	214 596	216 718	215 221	206 988
Næringer	359 225	420 563	94 035	104 297	104 975	106 950	104 476	110 426	111 258	108 738
Tjenester tilknyttet utvinning	1 941	4 790	648	1 022	1 371	1 028	1 363	1 169	1 258	1 366
Andre tjenester	232 878	294 693	62 355	73 378	73 431	75 488	72 394	75 332	76 651	74 023
Industri og bergverk	47 161	54 320	12 885	12 540	13 582	13 981	14 280	15 817	15 100	15 205
Annen vareproduksjon	77 245	66 760	18 146	17 357	16 590	16 454	16 439	18 108	18 249	18 144
Boliger (husholdninger)	220 100	217 072	54 499	55 459	54 823	53 513	53 320	50 888	47 432	43 303
Offentlig forvaltning	220 457	223 225	56 056	53 392	54 635	58 217	56 799	55 404	56 531	54 947
Bruttoinvestering i verdigjenstander	129	226	44	55	61	59	52	67	62	60
Lagerendring og statistiske avvik	92 498	122 496	11 655	25 836	30 212	31 493	21 683	41 433	35 504	25 966
Bruttoinvestering i alt	1 084 790	1 166 639	267 235	286 336	289 975	292 527	284 570	301 664	297 428	282 389
Innenlandsk sluttanvendelse	3 681 832	3 875 328	941 488	945 275	965 675	969 890	981 669	976 142	975 802	965 194
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	3 396 824	3 569 549	878 809	872 086	890 132	896 043	911 695	891 196	893 595	889 793
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	1 191 151	1 204 233	301 213	296 641	298 878	303 813	304 553	304 127	307 611	308 374
Eksport i alt	1 860 860	1 947 850	481 860	467 769	478 381	507 492	492 581	491 735	493 851	489 906
Tradisjonelle varer	493 205	484 662	121 438	117 372	114 611	125 707	124 962	126 121	129 862	128 571
Råolje og naturgass	981 348	994 142	248 501	242 934	248 419	256 366	247 739	245 150	243 888	240 428
Skip, plattformer og fly	20 085	11 048	7 961	1 642	2 394	5 294	1 719	857	1 437	2 109
Tjenester	366 222	457 997	103 960	105 821	112 957	120 126	118 161	119 607	118 664	118 798
Samlet sluttanvendelse	5 542 692	5 823 178	1 423 376	1 413 044	1 444 055	1 477 383	1 474 250	1 467 877	1 469 653	1 455 100
Import i alt	1 218 761	1 368 841	318 794	319 451	338 108	350 419	354 827	346 051	353 588	344 874
Tradisjonelle varer	815 435	841 048	197 729	200 477	206 498	214 629	216 346	206 263	209 313	202 550
Råolje og naturgass	19 638	14 483	3 750	2 386	4 441	3 454	4 385	4 429	3 788	4 406
Skip, plattformer og fly	37 465	24 707	11 747	8 458	4 950	5 112	6 187	3 629	8 436	4 305
Tjenester	346 223	488 603	105 568	108 130	122 219	127 224	127 909	131 731	132 052	133 612
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	4 323 931	4 454 337	1 101 798	1 093 592	1 105 947	1 126 964	1 119 423	1 121 825	1 116 065	1 110 226
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	3 315 319	3 440 117	845 413	847 329	856 237	861 153	864 525	865 524	865 867	866 347
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	1 008 612	1 014 220	256 385	246 263	249 710	265 810	254 898	256 302	250 198	243 880
Fastlands-Norge (basisverdi)	2 885 868	3 002 620	736 050	738 571	746 722	752 422	755 211	756 333	758 931	760 347
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	2 150 588	2 245 292	549 349	552 138	558 056	561 871	563 625	564 764	566 771	568 507
Industri og bergverk	249 265	247 931	62 572	62 503	61 840	62 477	62 305	62 405	62 366	62 645
Annen vareproduksjon	416 304	419 388	104 194	105 130	104 703	104 228	103 136	104 103	104 819	105 833
Tjenester inkl. boligjenester	1 485 019	1 577 973	382 583	384 506	391 513	395 166	398 184	398 256	399 587	400 028
Offentlig forvaltning	735 280	757 328	186 701	186 433	188 666	190 551	191 586	191 569	192 160	191 840
Produktavgifter og -subsidier	429 451	437 497	109 363	108 758	109 515	108 731	109 315	109 191	106 936	106 000

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vedleggstabell 2. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2021-priser. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert							
	2021	2022	21:4	22:1	22:2	22:3	22:4	23:1	23:2	23:3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	5,1	6,2	1,4	-3,1	3,8	0,1	4,1	-5,2	0,4	0,5
Konsum i husholdninger	5,1	5,9	1,3	-3,0	3,8	0,0	4,3	-5,5	0,4	0,5
Varekonsum	6,6	-3,8	-0,9	-6,0	-0,3	-1,1	8,9	-11,6	0,9	-0,2
Tjenestekonsum	3,8	10,2	1,4	-0,3	4,5	0,6	0,4	-0,2	-0,4	0,3
Husholdningenes kjøp i utlandet	-5,3	265,1	88,0	10,5	50,4	3,5	-0,5	4,9	1,7	6,7
Utlendingers kjøp i Norge	-4,4	199,4	85,4	12,6	30,5	1,2	1,6	1,6	-0,3	5,1
Konsum i ideelle organisasjoner	4,6	11,9	2,7	-4,6	4,3	1,2	0,2	-0,9	0,3	1,0
Konsum i offentlig forvaltning	3,6	1,1	-0,4	-0,8	0,4	0,6	0,9	0,4	0,9	0,9
Konsum i statsforvaltningen	3,7	2,7	0,5	-1,1	1,6	1,0	1,4	-0,6	0,8	0,9
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	4,3	2,5	0,4	-1,5	1,8	1,1	1,4	-0,8	0,8	0,8
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	-0,6	4,0	1,6	1,7	0,7	0,0	1,5	0,9	1,5	2,1
Konsum i kommuneforvaltningen	3,5	-0,5	-1,3	-0,5	-0,8	0,1	0,3	1,4	1,1	0,9
Bruttoinvestering i fast realkapital	0,7	5,2	5,3	1,8	-0,3	0,5	0,7	-1,0	0,7	-2,1
Utvinning og rørtransport	-0,9	-7,2	4,0	-12,0	3,0	-3,4	4,3	-3,3	6,1	9,1
Utenriks sjøfart	-20,9	26,3	..	36,7	-51,1	-49,9	267,7	-59,3	28,5	-40,7
Fastlands-Norge	1,6	7,6	3,4	4,2	0,6	2,0	-1,9	1,0	-0,7	-3,8
Næringer	3,2	17,1	7,1	10,9	0,7	1,9	-2,3	5,7	0,8	-2,3
Tjenester tilknyttet utvinning	-70,4	146,8	36,0	57,7	34,2	-25,1	32,6	-14,3	7,6	8,6
Andre tjenester	9,5	26,5	7,2	17,7	0,1	2,8	-4,1	4,1	1,8	-3,4
Industri og bergverk	4,0	15,2	18,9	-2,7	8,3	2,9	2,1	10,8	-4,5	0,7
Annen vareproduksjon	-7,6	-13,6	-0,7	-4,3	-4,4	-0,8	-0,1	10,1	0,8	-0,6
Boliger (husholdninger)	3,5	-1,4	1,4	1,8	-1,1	-2,4	-0,4	-4,6	-6,8	-8,7
Offentlig forvaltning	-2,5	1,3	-0,4	-4,8	2,3	6,6	-2,4	-2,5	2,0	-2,8
Bruttoinvestering i verdigjenstander	-46,4	74,9	-12,4	24,4	11,0	-3,5	-11,9	29,2	-7,2	-3,5
Lagerendring og statistiske avvik	-20,4	32,4	-67,3	121,7	16,9	4,2	-31,1	91,1	-14,3	-26,9
Bruttoinvestering i alt	-1,9	7,5	-3,6	7,1	1,3	0,9	-2,7	6,0	-1,4	-5,1
Innenlandsk sluttanvendelse	2,5	5,3	-0,6	0,4	2,2	0,4	1,2	-0,6	0,0	-1,1
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	3,9	5,1	1,3	-0,8	2,1	0,7	1,7	-2,2	0,3	-0,4
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	2,4	1,1	-0,4	-1,5	0,8	1,7	0,2	-0,1	1,1	0,2
Eksport i alt	6,1	4,7	3,7	-2,9	2,3	6,1	-2,9	-0,2	0,4	-0,8
Tradisjonelle varer	6,7	-1,7	-0,6	-3,3	-2,4	9,7	-0,6	0,9	3,0	-1,0
Råolje og naturgass	0,2	1,3	2,1	-2,2	2,3	3,2	-3,4	-1,0	-0,5	-1,4
Skip, plattformer og fly	134,8	-45,0	1,1	-79,4	45,8	121,1	-67,5	-50,2	67,7	46,8
Tjenester	8,2	25,1	13,9	1,8	6,7	6,3	-1,6	1,2	-0,8	0,1
Samlet sluttanvendelse	3,4	5,1	0,8	-0,7	2,2	2,3	-0,2	-0,4	0,1	-1,0
Import i alt	1,8	12,3	2,0	0,2	5,8	3,6	1,3	-2,5	2,2	-2,5
Tradisjonelle varer	5,4	3,1	-4,9	1,4	3,0	3,9	0,8	-4,7	1,5	-3,2
Råolje og naturgass	-11,8	-26,3	7,6	-36,4	86,2	-22,2	26,9	1,0	-14,5	16,3
Skip, plattformer og fly	-15,3	-34,1	2,0	-28,0	-41,5	3,3	21,0	-41,3	132,4	-49,0
Tjenester	-2,8	41,1	17,6	2,4	13,0	4,1	0,5	3,0	0,2	1,2
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	3,9	3,0	0,0	-0,7	1,1	1,9	-0,7	0,2	-0,5	-0,5
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	4,5	3,8	0,8	0,2	1,1	0,6	0,4	0,1	0,0	0,1
Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart	-0,3	0,6	-2,5	-3,9	1,4	6,4	-4,1	0,6	-2,4	-2,5
Fastlands-Norge (basisverdi)	4,4	4,0	1,0	0,3	1,1	0,8	0,4	0,1	0,3	0,2
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	5,0	4,4	1,2	0,5	1,1	0,7	0,3	0,2	0,4	0,3
Industri og bergverk	5,6	-0,5	-0,1	-0,1	-1,1	1,0	-0,3	0,2	-0,1	0,4
Annen vareproduksjon	4,5	0,7	0,6	0,9	-0,4	-0,5	-1,0	0,9	0,7	1,0
Tjenester inkl. boligjenester	5,0	6,3	1,5	0,5	1,8	0,9	0,8	0,0	0,3	0,1
Offentlig forvaltning	2,9	3,0	0,5	-0,1	1,2	1,0	0,5	0,0	0,3	-0,2
Produktavgifter og -subsidier	4,6	1,9	-0,2	-0,6	0,7	-0,7	0,5	-0,1	-2,1	-0,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vedleggstabell 3. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindekser. 2021=100

	Ujustert		Sesongjustert							
	2021	2022	21:4	22:1	22:2	22:3	22:4	23:1	23:2	23:3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	100,0	105,1	101,1	101,7	103,9	106,4	108,2	109,2	111,4	112,0
Konsum i offentlig forvaltning	100,0	105,8	101,8	104,8	105,6	105,9	106,7	107,3	108,3	109,5
Bruttoinvestering i fast kapital	100,0	107,7	102,6	104,3	106,8	108,5	110,9	112,2	114,4	114,2
Fastlands-Norge	100,0	107,8	103,0	104,4	107,0	108,9	110,9	111,9	113,6	113,5
Innenlandsk sluttanvendelse	100,0	105,4	98,8	102,7	106,8	105,8	105,9	109,8	110,8	115,2
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	100,0	105,9	101,8	103,3	105,1	106,8	108,4	109,3	111,1	111,6
Eksport i alt	100,0	162,5	136,5	154,4	161,5	182,4	149,8	135,1	127,5	102,6
Tradisjonelle varer	100,0	129,3	110,8	123,2	130,4	132,2	131,6	132,5	129,3	123,8
Samlet sluttanvendelse	100,0	124,5	111,6	119,8	124,9	132,1	120,5	118,3	116,4	111,0
Import i alt	100,0	113,0	103,6	107,9	111,2	115,7	116,8	118,9	120,2	118,3
Tradisjonelle varer	100,0	115,6	104,6	109,8	114,5	119,4	118,8	122,1	122,1	119,1
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	100,0	128,1	114,2	123,3	129,1	137,2	121,7	118,1	115,2	108,7
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	100,0	105,9	101,7	103,8	105,6	107,0	107,2	108,9	110,1	111,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vedleggstabell 4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. Prosentvis endring fra foregående kvartall

	Ujustert		Sesongjustert							
	2021	2022	21:4	22:1	22:2	22:3	22:4	23:1	23:2	23:3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,9	5,1	0,9	0,6	2,1	2,4	1,7	1,0	2,0	0,6
Konsum i offentlig forvaltning	3,6	5,8	3,1	3,0	0,8	0,2	0,8	0,5	0,9	1,1
Bruttoinvestering i fast kapital	3,7	7,7	1,3	1,6	2,4	1,6	2,2	1,2	2,0	-0,2
Fastlands-Norge	4,5	7,8	1,4	1,4	2,4	1,8	1,8	0,9	1,6	-0,1
Innenlandsk sluttanvendelse	2,8	5,4	-4,2	3,9	4,1	-1,0	0,1	3,7	0,9	4,0
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	3,5	5,9	1,6	1,5	1,8	1,7	1,5	0,8	1,6	0,5
Eksport i alt	57,3	62,5	50,7	13,1	4,6	13,0	-17,9	-9,8	-5,6	-19,6
Tradisjonelle varer	12,6	29,3	9,9	11,2	5,9	1,4	-0,4	0,6	-2,4	-4,3
Samlet sluttanvendelse	16,3	24,5	12,7	7,4	4,3	5,8	-8,8	-1,9	-1,6	-4,7
Import i alt	4,3	13,0	2,7	4,2	3,0	4,1	1,0	1,8	1,1	-1,6
Tradisjonelle varer	5,0	15,6	3,7	4,9	4,3	4,3	-0,5	2,8	0,0	-2,4
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	20,2	28,1	16,1	8,0	4,8	6,3	-11,3	-3,0	-2,4	-5,7
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	3,5	5,9	1,5	2,1	1,8	1,3	0,2	1,6	1,1	1,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vedleggstabell 5. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Måned. Faste 2021-priser. Prosentvis volumendring fra foregående periode

	Jan. 2023	Feb. 2023	Mars 2023	Apr. 2023	Mai 2023	Juni 2023	Juli 2023	Aug. 2023	Sep. 2023
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	-10,9	1,8	1,7	-2,2	1,5	-0,5	0,6	-0,2	-0,5
Konsum i husholdninger	-11,5	2,0	1,8	-2,3	1,6	-0,5	0,6	-0,2	-0,5
Varekonsum	-22,2	4,1	3,2	-3,7	2,6	-1,4	0,3	-0,2	-0,8
Tjenestekonsum	-0,5	0,0	0,1	-0,8	0,4	0,1	0,2	0,1	-0,2
Husholdningenes kjøp i utlandet	1,5	2,8	3,4	-2,5	2,1	-0,9	7,0	-0,9	0,5
Utlendingers kjøp i Norge	-0,5	3,2	-0,5	1,5	-0,9	-5,7	7,0	2,4	2,8
Konsum i ideelle organisasjoner	0,4	-0,3	-0,2	0,3	0,3	0,1	0,4	0,3	0,7
Konsum i offentlig forvaltning	0,2	0,0	0,2	0,5	0,4	0,4	0,2	0,4	0,4
Konsum i statsforvaltningen	-0,6	-0,3	0,1	0,6	0,1	0,5	-0,1	0,6	0,8
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	-0,7	-0,3	0,0	0,6	0,1	0,4	-0,2	0,6	0,9
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	0,4	0,3	0,4	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	0,6
Konsum i kommuneforvaltningen	1,1	0,3	0,3	0,3	0,6	0,4	0,5	0,1	-0,1
Bruttoinvestering i fast realkapital	0,6	-2,6	2,8	-2,9	4,9	-1,7	-1,0	-2,8	0,9
Utvinning og rørtransport (bruttoinvestering)	-0,9	-7,0	4,4	7,7	0,0	-5,4	13,9	0,2	-2,2
Utenriks sjøfart (bruttoinvestering)	54,6	-80,4	126,0	-35,8	221,3	-0,3	-28,4	-38,4	-51,3
Fastlands-Norge (bruttoinvestering)	0,2	-0,2	2,1	-4,6	4,7	-1,0	-3,4	-3,0	2,1
Næringer (bruttoinvestering)	3,2	1,0	4,1	-4,9	-0,3	9,3	-5,9	-5,6	5,8
Tjenester tilknyttet utvinning (bruttoinvestering)	-16,0	-4,6	6,4	2,5	4,3	-1,4	6,2	2,2	0,8
Andre tjenester (bruttoinvestering)	2,0	1,0	4,1	-5,6	2,7	8,3	-11,1	0,1	6,3
Industri og bergverk (bruttoinvestering)	9,2	-1,6	3,2	-8,2	3,2	0,8	-2,5	2,9	-0,5
Annen vareproduksjon (bruttoinvestering)	4,6	3,5	4,8	0,1	-15,0	23,0	11,9	-30,4	9,8
Boliger (husholdninger) (bruttoinvestering)	-3,5	-1,3	-1,2	-3,0	-3,4	-1,3	-5,6	0,2	-4,2
Offentlig forvaltning (bruttoinvestering)	-1,9	-1,6	1,2	-5,5	22,6	-18,1	4,3	-0,2	0,2
Anskaffelser minus avhendelse av verdigjenstander	20,6	0,7	0,1	-7,5	-2,5	5,4	-3,4	-1,6	-5,0
Lagerendring og statistiske avvik	..	4,9	-37,4	22,8	2,5	-17,1	-36,2	39,7	6,1
Bruttoinvestering i alt	18,4	-1,5	-3,5	-0,3	4,6	-3,6	-4,7	0,3	1,5
Innenlandsk sluttanvendelse	-0,2	0,3	-0,3	-0,9	2,2	-1,2	-1,1	0,1	0,3
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	-5,4	0,8	1,4	-2,0	1,9	-0,4	-0,5	-0,7	0,4
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	-0,2	-0,3	0,4	-0,6	4,2	-3,4	0,9	0,3	0,3
Eksport i alt	-2,7	1,5	2,4	0,3	-3,2	0,8	3,0	-3,0	-3,4
Tradisjonelle varer (eksport)	-7,6	4,6	9,6	-5,6	2,5	-1,3	2,6	-7,8	5,6
Råolje og naturgass (eksport)	-1,0	-0,4	0,0	3,6	-7,0	2,5	4,8	-3,7	-8,3
Skip, plattformer og fly (eksport)	69,7	18,8	35,6	48,2	-29,9	38,1	-51,2	548,0	-87,5
Tjenester (eksport)	-1,0	2,3	-0,6	-0,2	-1,1	-0,6	0,3	0,4	1,0
Samlet sluttanvendelse	-1,1	0,7	0,6	-0,5	0,3	-0,6	0,2	-1,0	-0,9
Import i alt	-3,9	3,1	0,4	-0,8	3,6	-2,3	-1,3	-2,9	3,4
Tradisjonelle varer (import)	-7,8	5,8	-1,3	-0,6	3,3	-3,3	-1,2	-3,4	4,1
Råolje og naturgass (import)	-1,2	13,3	-36,2	69,9	-54,8	19,1	6,8	24,1	44,2
Skip, plattformer og fly (import)	51,8	-46,0	12,5	28,0	189,5	-12,7	-37,9	-52,5	28,7
Tjenester (import)	1,2	0,6	4,3	-3,4	1,1	-0,2	1,1	-0,5	0,6
Bruttonasjonalprodukt, markedsverdi ¹	-0,2	0,0	0,6	-0,4	-0,7	0,0	0,7	-0,4	-2,3
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge, markedsverdi ¹	-0,2	-0,1	0,6	-0,6	0,5	0,1	0,0	-0,4	0,3
Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart ²	-0,2	0,3	0,8	0,3	-4,8	-0,2	3,3	-0,5	-10,9
Bruttoprodukt Fastlands-Norge, basisverdi	-0,1	-0,1	0,4	-0,2	0,4	0,2	0,2	-0,5	0,4
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning (bruttoprodukt)	-0,2	-0,1	0,5	-0,3	0,5	0,3	0,2	-0,6	0,5
Industri og bergverk (bruttoprodukt)	1,0	-0,1	-0,5	-0,8	2,3	-1,3	1,4	-0,6	-1,2
Annen vareproduksjon (bruttoprodukt)	-0,7	-0,4	1,0	0,4	-1,5	2,2	0,3	-1,2	1,7
Tjenester inkl. boligjenester (bruttoprodukt)	-0,3	0,0	0,6	-0,5	0,7	0,0	0,0	-0,4	0,5
Offentlig forvaltning (bruttoprodukt)	0,2	-0,1	0,0	0,3	0,1	-0,1	0,1	-0,4	0,0
Produktavgifter og -subsidier	-0,6	-0,4	1,8	-3,8	1,4	-0,7	-1,2	0,8	-0,7

¹ Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

² Omfatter utvinning av råolje og naturgass, rørtransport og utenriks sjøfart.

Kilde: Statistisk sentralbyrå